

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2008 vp

Hallituksen esitys vuoden 2008 toiseksi lisätalousarvioksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä toukokuuta 2008 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2008 toiseksi lisätalousarvioksi (HE 63/2008 vp).

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 3 päivänä kesäkuuta 2008 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet

- LTA 1/2008 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen kehitysyhteistyöhön (24.30.66)
- LTA 2/2008 vp — Bjarne Kallis /kd: Määrärahan osoittaminen kehitysyhteistyöhön (24.30.66)
- LTA 3/2008 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen korkeimman oikeuden tuomarinvirkojen lisäämiseen (25.10.01)
- LTA 4/2008 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen korkeimman hallinto-oikeuden tuomarinvirkojen lisäämiseen (25.10.02)

- LTA 5/2008 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen muiden tuomioistuinten tuomarinvirkojen lisäämiseen (25.10.03)
- LTA 6/2008 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen oikeusaputoimistojen toimintamenoihin (25.10.04)
- LTA 7/2008 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen syyttäjien toimintamenoihin (25.30.01)
- LTA 8/2008 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen vankiloiden toimintamenoihin (25.40.01)
- LTA 9/2008 vp — Merja Kyllönen /vas: Määrärahan osoittaminen Pelson vankilan toimintamenoihin (25.40.01)
- LTA 10/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen poliisitoimen toimintamenoihin (26.10.01)
- LTA 11/2008 vp — Bjarne Kallis /kd: Määrärahan osoittaminen poliisitoimen toimintamenoihin (26.10.01)
- LTA 12/2008 vp — Veijo Puhjo /vas: Määrärahan osoittaminen työttömien poliisien työllistämiseen (26.10.01)

VaVM 11/2008 vp — HE 63/2008 vp

- LTA 13/2008 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen poliisin toimintamenoihin (26.10.01)
- LTA 14/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (26.10.20)
- LTA 15/2008 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin (26.30.02)
- LTA 16/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin (26.30.02)
- LTA 17/2008 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen maahanmuuttajien neuvontapalveluiden järjestämiseen (26.40.01)
- LTA 18/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Yliopistokiinteistöjen omistusjärjestelyt (28)
- LTA 19/2008 vp — Timo Soini /ps ym.: Ahvenanmaalle esitetyn tasoitusmaksun poistaminen (28.80.30)
- LTA 20/2008 vp — Merja Kuusisto /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Jokelan ampumavälikohtauksen kustannuksiin (28.90.32)
- LTA 21/2008 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen yliopistojen perusrahoitukseen (29.50.01)
- LTA 22/2008 vp — Jacob Söderman /sd ym.: Määrärahan osoittaminen vuosina 1944—46 internoitujen lasten aseman selvittämiseen (29.60.02)
- LTA 23/2008 vp — Markus Mustajärvi /vas: Määrärahan osoittaminen Metsätutkimuslaitoksen Kannuksen, Kolarin ja Punkaharjun yksiköiden toiminnan turvaamiseen (30.60.01)
- LTA 24/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen metsätalouden edistämisen ja valvontaorganisaatioille (30.63.50)
- LTA 25/2008 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Maanmittauslaitoksen toimintamenoihin (30.70.01)
- LTA 26/2008 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 27/2008 vp — Pentti Oinonen /ps: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 28/2008 vp — Katja Taimela /sd: Määrärahan osoittaminen Särkisalon pengertien korjaamiseen (31.24.21)
- LTA 29/2008 vp — Matti Saarinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 30/2008 vp — Markus Mustajärvi /vas: Määrärahan osoittaminen Soklin kaivokselle johtavan tien peruskorjaamiseen (31.24.21)
- LTA 31/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen kevyen liikenteen väylän rakentamiseen kantatien 77 varrelle Maaningalla välillä Hamula—Kinnulanlahdi (31.24.21)
- LTA 32/2008 vp — Jutta Urpilainen /sd: Määrärahan osoittaminen Kokkolan satamatien kiertoliittymälle (31.24.21)

- LTA 33/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Rautavaaran Hirvivaaran tien kunnostamiseen (31.24.21)
- LTA 34/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Pyhäselän Raskummuntien parantamiseen (31.24.21)
- LTA 35/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Rautavaaran kunnassa sijaitsevan Kiparin tien parantamiseen (31.24.21)
- LTA 36/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Rautavaaran Pentumäen ja Nilsiänsä Palonummen välisen tien kunnostamiseen (31.24.21)
- LTA 37/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Keski-Suomen tiepiirille maantien 637 peruskorjauksen aloittamiseen välillä Tankolampi—Sumiainen (31.24.21)
- LTA 38/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välillä Kirkonkylä—Pappilänmäki Rautavaaran kunnassa (31.24.21)
- LTA 39/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk.: Määrärahan osoittaminen Keski-Suomen tiepiirille teiden perusparantamiseen ja päällystämiseen (31.24.21)
- LTA 40/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk.: Määrärahan osoittaminen Keuruu—Ähtäritieyhteyden parantamiseen välillä Palvalampi—Liesjärvi—Myllymäki (31.24.21)
- LTA 41/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk.: Määrärahan osoittaminen Suomenselkätien suunnittelu-, rakennus- ja parannustöihin Keski-Suomessa (31.24.21)
- LTA 42/2008 vp — Matti Saarinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen tieosuuden Kirkkonummi—Kivenlahti korjaustöiden aloittamiseen (31.24.76)
- LTA 43/2008 vp — Matti Saarinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen valtatie 25 peruskorjaukseen (31.24.76)
- LTA 44/2008 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen Vaajakosken taajaman ohitustiehankkeeseen (31.24.78)
- LTA 45/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Määrärahan osoittaminen yksityisten teiden valtionapuun (31.25.50)
- LTA 46/2008 vp — Reijo Kallio /sd: Määrärahan osoittaminen Rauman meriväylän syventämiseen (31.30.78)
- LTA 47/2008 vp — Matti Saarinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen rataosuuden Hanko—Hyvinkää sähköistämiseen (31.40.21)
- LTA 48/2008 vp — Pentti Tiisanen /vas: Määrärahan osoittaminen Kotkan Kotolahden ratapihan rahoittamiseen (31.40.21)
- LTA 49/2008 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpidon korvausinvestointeihin (31.40.21)
- LTA 50/2008 vp — Sari Palm /kd ym.: Määrärahan osoittaminen rautateiden päällysrakenteiden uusimiseen (31.40.21)
- LTA 51/2008 vp — Katja Taimela /sd: Määrärahan osoittaminen junaliikenteen kilpailukykyyn säilyttämiseen välillä Turku—Helsinki (31.40.21)
- LTA 52/2008 vp — Matti Saarinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.40.21)

VaVM 11/2008 vp — HE 63/2008 vp

- LTA 53/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Haapamäki—Pori-rautatien käyttöönoton perusselvitykseen (31.40.21)
- LTA 54/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Haapamäen kautta kulkevien ratojen sähköistämisen selvittämiseen (31.40.21)
- LTA 55/2008 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen energiatuen korottamiseen ja ns. demonstraatiotuen palauttamiseen (32.60.43)
- LTA 56/2008 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenoihin (32.80.01)
- LTA 57/2008 vp — Reijo Kallio /sd ym.: Määrärahan osoittaminen työllistämis-, koulutus- ja erityistoimiin (32.80.51)
- LTA 58/2008 vp — Markus Mustajärvi /vas: Määrärahan osoittaminen työttömien omaehtoisen toiminnan tukemiseen (32.80.51)
- LTA 59/2008 vp — Tuula Väättäinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan valitusruuhkien purkuun (33.01.03)
- LTA 60/2008 vp — Tuula Väättäinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen työmarkkinatuen korottamiseen (33.20.52)
- LTA 61/2008 vp — Katja Taimela /sd: Määrärahan osoittaminen työmarkkinatuen ylläpitokorvauksen korottamiseen (33.20.52)
- LTA 62/2008 vp — Tuula Väättäinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen psykoterapiapalveluiden parantamiseen (33.30.60)
- LTA 63/2008 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen työsuojelupiirien toimintaan (33.70.01)
- LTA 64/2008 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen ympäristöministeriön toimintaan liittyvän tutkimustyön vahvistamiseen (35.01.01)
- LTA 65/2008 vp — Minna Sirnö /vas: Määrärahan osoittaminen ympäristökeskusten toimintaan ympäristövalvonnan toteuttamiseksi (35.01.02)
- LTA 66/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoihin (35.01.04)
- LTA 67/2008 vp — Katja Taimela /sd: Määrärahan osoittaminen Itämeren suojelurahaston peruspääomaan (35.01.04)
- LTA 68/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Valtion asuntorahastosta myönnettävien käynnistysavustusten jakaminen (35.20.60)
- LTA 69/2008 vp — Pentti Oinonen /ps ym.: Valtionvelan vähentämiseen ehdotetun määrärahan vähentäminen (37.01.94)
- LTA 70/2008 vp — Markus Mustajärvi /vas: Valtionvelan lyhentämiseen ehdotetun määrärahan vähentäminen (37.01.94)
- LTA 71/2008 vp — Pentti Tiusanen /vas: Valtionvelan nettokuoletuksen pienentäminen (37.01.94)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTO

99. Valtioneuvoston muut menot

25. *Merkkivuoden 1809 valmistelu* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 1,2 miljoonan euron lisärahoitusta. Valiokunta toteaa, että määrärahaan sisältyy Suomen ja Ruotsin välinen bilateraalin kouluhanke, joka toteutetaan merkkivuoden toimikunnan johdolla Opetushallituksen toimesta yhteistyössä mm. Suomalais-ruotsalaisen kulttuurirahaston ja Hanasaaren ruotsalais-suomalaisen kulttuurikeskuksen kanssa.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. *Poliisitoimen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 5 657 000 euron lisämäärärahaa, josta 3 miljoonaa euroa osoitetaan työttömien poliisimiesten palkkaamiseen. Valiokunta oli huolissaan työttömistä poliisimiehistä jo vuonna 2007 (VaVM 5/2007 vp) ja lisäsi silloin määrärahaa heidän työllistämiseensä.

Lisämääräraha riittää 140 henkilön palkkaamiseen 1.7.—31.12.2008. Työttömiä poliiseja oli kuitenkin jo kesäkuun alussa huomattavasti

enemmän eli 213 henkilöä. Valiokunta pitää ehdotettua lisäystä oikeasuuntaisena, mutta riittämättömänä ja lisää momentille 600 000 euroa työttömien poliisimiesten työllistämiseen.

Valiokunta toteaa, että poliisien koulutuksen ja työllistämisen tulee olla suunnitelmallista ja siinä tulee ennakoida myös poliisimiesten eläköityminen. Valiokunta pitää myönteisenä kehyspääatöksessä vuosille 2009—2012 tehtyä yhteensä 39 miljoonan euron lisäystä poliisin toimintamenoihin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kehyspääätös helpottaa selvästi poliisien työllistymistilannetta jo vuoden 2009 alusta.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös poliisihallinnon hankerahan supistumiseen. Vuonna 2005 hankerahoituksen osuus oli noin 7 prosenttia ja kuluvana vuonna enää noin 2 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Valiokunta pitää hyvin lyhytnäköisenä erityisesti tietohallintoon ja rikostorjuntaan vaikuttavien kehittämishankkeiden karsimista. Juuri näiltä sektoreilta on löydetty todellisia tuottavuutta lisääviä keinoja.

Rikostorjunnan vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden kannalta rahanpesun torjunta on osoittautunut tehokkaaksi menetelmäksi. Vuonna 2007 keskusrikospoliisi sai viranomaisen haltuun rikoshyötyä yhteensä 21 miljoonaa euroa, josta valtaosa tuli talousrikollisuuden torjunnasta.

Epäilyttävistä varojensiirroista tehtyjen ilmoitusten määrä on kasvanut noin 3 500:sta yli 17 000 kappaleeseen vuosina 2005—2007. Käytössä olevan tietojärjestelmän avulla ei kuitenkaan enää kyetä riittävästi analysoimaan saatuja ilmoituksia. Uuden rahanpesurekisterin rakentamisen kustannukset ovat valiokunnan saaman tiedon mukaan noin 200 000 euroa. Sen avulla keskusrikospoliisi pystyisi vastaamaan lainsäädännön vaatimuksiin ja ilmoitusten määrälliseen kasvuun nykyisellä henkilöstöllä.

Tekniikan kehittyminen on vapauttanut resursseja myös poliisin tarkkailutoiminnasta mui-

hin tehtäviin. Tekninen tarkkailu tarkoittaa teknisillä laitteilla tapahtuvaa kuuntelua, katselua ja tiedon tallentamista. Toimintaa on edelleenkin mahdollista tehostaa esimerkiksi tiedonsiirron automatisoinnilla ja tietojärjestelmien yhtenäistämällä. Uudistukset maksaisivat keskusrikospoliisin arvion mukaan noin 200 000 euroa.

Valiokunta pitää tärkeänä poliisihallinnon hankerahoituksen turvaamista ja lisää momentille keskusrikospoliisin hankkeisiin 200 000 euroa uuden rahanpesurekisterin rakentamiseen sekä 200 000 euroa teknisen tarkkailun tiedonsiirron ja hallinnan kehittämiseen. Molemmilla hankkeilla saadaan aikaan merkittäviä taloudellisia säästöjä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 6 657 000 euroa.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

32. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)

Momentin perusteluja ehdotetaan täydennettäväksi siten, että momentin määrärahasta saa käyttää enintään 1 miljoona euroa erillisen avustuksen maksamiseen Nokian kaupungille vesijohto-onnettomuudesta aiheutuviin kustannuksiin sekä enintään 1 miljoona euroa erillisen avustuksen maksamiseen Tuusulan kunnalle Jokelan koulukeskuksen ampumisvälikohtauksesta aiheutuviin kustannuksiin. Momentille ei ehdoteta lisämäärärahaa.

Nokian ja Tuusulan kuntien taloudelliset tunnusluvut eivät täytä kuntien valtionosuuslain 13 §:n mukaisia myöntämisedellytyksiä, mistä johtuen määrärahan käyttötarkoitusta koskeva maininta on lisättävä momentin perusteluosaan.

Valiokunta pitää perusteltuna, että Nokian ja Tuusulan kunnilla on mahdollisuus erillisen avustuksen saamiseen edellä mainittujen tapahtumien vuoksi. Avustusten myöntäminen vähentää kuitenkin muiden kuntien mahdollisuuksia saada harkinnanvaraista rahoitusavustusta, sillä momentin määrärahaan ei tässä yhteydessä esitetä lisäystä. Kuntien taloudellisen aseman kohennuttua harkinnanvaraisten avustusten tarve on vähentynyt, vaikka hakemusten mukainen määrärahatarve onkin edelleen suurempi kuin mihin resurssit antavat mahdollisuuden. Esimerkiksi viime vuonna harkinnanvaraista rahoitusavustusta haki 143 kuntaa ja sitä myönnettiin 49 kunnalle. Kuluvan vuoden rahoitusavustuksia on haettava 31.8.2008 mennessä, ja valtiovarainministeriö päättää avustuksen myöntämisestä vuoden loppupuolella.

Valiokunta korostaa, että harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin varatun määrärahan riittävyyttä on arvioitava sen jälkeen, kun kuntien lopulliset tilinpäätöstiedot vuodelta 2007 ovat valmistuneet ja kuntatalouden ennusteet on päivitetty. Mahdollinen lisämäärärahan tarve on otettava huomioon syksyllä annettavassa lisätalousarvioesityksessä.

Valtiovarainvaliokunta pitää lisätalousarvioimenettelyä sinänsä perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena tapana erilaisten katastrofien aiheuttamien yllättävien kustannusten korvaamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä arvioi vuonna 2006 laatimassaan selvityksessä (STM:n selvityksiä 2006:63) mm. katastrofirahaston tarvetta. Työryhmä ei nähty perusteita rahaston perustamiselle, vaan katsoi, että sosiaali- ja terveydenhuollon mahdolliset lisäkustannukset kuuluvat kuntien valtionosuuden piiriin ja että tarvittaessa kustannuksia voidaan korvata lisätalousarviomenettelyn kautta. Valiokunnan mielestä katastrofeista johtuvat ylimääräiset avustukset ovat tyypillisiä lisätalousarviossa rahoitettavia ennalta arvaamattomia menoja, joiden maksamiseen ei ole tarvetta luoda uusia rahoitusmalleja.

Pääluokka 29
OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Tiede

02. *Arkistolaitoksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Arkistolaitoksen toimintamenoihin ehdotetaan 400 000 euron lisämäärärahaa internointeja koskevaan tutkimushankkeeseen, jossa selvitetään lähinnä Saksan ja Unkarin kansalaisten asemaa osana Suomen toisen maailmansodan aikana ja sen jälkeisinä vuosina toteuttamia internointeja. Lisämääräraha on valiokunnan selvitystarpeesta saamien tietojen valossa suurehko. On myös selvitettävä mahdollisuutta maksaa tämän määrärahan puitteissa kertakorvaus ko. internoitujen lapsille esimerkiksi samaan tapaan kuin partisaaniuhreille on maksettu ja tehdä tarvittavat määrärahamuutokset kuluvan vuoden viimeisessä lisätalousarvioehdotuksessa.

Momentin loppusumma ei edellä todetun johdosta muutu.

80. Taide ja kulttuuri

08. *Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Venäjän ja Itä-Euroopan instituutille on myönnetty toimintamäärärahoja 843 000 euroa. Kuluvan vuoden talousarviosta päätettäessä ei ollut tiedossa, että Senaatti-kiinteistöt korottaa instituutin toimitilojen vuokraa huomattavasti maaliskuusta 2008 lähtien. Hallituksen esityksessä ei ole esitetty vuokrankorotukseen lisämäärärahaa. Ellei lisämäärärahaa myönnetä, vuokrakustannusten kattaminen vaikeuttaa instituutin hyvin alkanutta toiminnan uudistamista. Valiokunta viittaa myös vuoden 2007 talousarvioehdotuksesta antamassaan mietinnössä momentin 29.80.28 kohdalla todettuun (VaVM 41/2006 vp — HE 122/2006 vp, HE 265/2006 vp).

Valiokunta lisää momentille 44 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 79 000 euroa.

Pääluokka 30
MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

63. Metsähallitus

50. *Metsähallituksen eräät julkiset hallintotekivät* (siirtomääräraha 3 v)

Kalastus ja kalanjalostus ovat Lokan ja Porttipahdan tekojärvien alueella merkittäviä elinkeinoja, mutta ammattikalastuksen ongelmana ovat olleet voimakkaasti vähentyneet siika- ja haukisaaliit. Kalavesien hoidolla voidaan kuitenkin vaikuttaa alueen ammattikalastuksen, kalanjalostuksen ja kalastusmatkailun työpaikkojen säilymiseen. Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa Lokan ja Porttipahdan tekojärvien kalavesien hoitokalastukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 282 000 euroa.

70. Kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuuri

40. *Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot* (arviomääräraha)

Tilakoon kasvusta huolimatta maatilojen pirstoutuminen on jatkunut. Tämä on lisännyt edelleen myös tilusjärjestelyiden kysyntää. Nykyisellä kiinteistörakenteella tapahtuu maatilojen välistä ristikkäistä kulkemista, joka aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia, aikaansaa ilmasto- päästöjä sekä vaarantaa liikenneturvallisuutta.

Uusjakohanke jakaantuu kahteen osaan, palktojen uudelleen järjestelyyn maanmittaustoimittuksessa ja perusparannusten toteuttamiseen, jossa tehdään välttämättömät uuden palsta-

jaotuksen vaatimat muutokset kuivatus- ja tieverkkoon.

Kiinteistötoimitusten tukemiseen on kuluvalle vuodelle myönnetty 6 miljoonaa euroa, joka on riittämätön uusjakojen joutuisaan läpiviemiseen. Hankkeita on jouduttu keskeyttämään ja lykkäämään, samalla siirtyvät myös niiden avulla saavutettavat tuotantokustannusten säästöt ja muut hyödyt. Valiokunta lisää momentille 600 000 euroa keskeneräisten uusjakotoimitusten tukemiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 1 000 000 euroa.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

24. Tiehallinto

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Puunsaannin edistämiseksi perustienpidon kunnostustöihin lisätään noin 41 miljoonaa euroa, josta 39,8 miljoonaa euroa lisätään perustienpidon momentille ja noin 1,5 miljoonaa euroa Kainuun kehittämisrahan momentille 32.50.63. Nyt tehdyt lisäykset ovat osa kehyspäättöksen mukaista puuhuollon rahoituspakettia, jossa perustienpidon rahoitusta lisätään vuoteen 2012 mennessä 72 miljoonalla eurolla ja yksityistieavustusten määrää korotetaan 30 miljoonalla eurolla. Lisäksi puuhuollon turvaamiseen kohdennetaan jo vaalikauden kehyksiin sisältyvää perustienpidon rahoitusta.

Valiokunta pitää hyvänä, että puukuljetusten kannalta tärkeän alempiasteisen tiestön kunnostamiseen osoitetaan lisäresursseja. Valiokunta korostaa, että resurssien tehokkaan käytön kannalta on tärkeää, että korjaustoimet ja määrärahan käyttö valmistellaan yhteistyössä metsäsektorin kanssa ja että korjaustoimet kohdennetaan

puuhuollon kannalta keskeisiin kuljetusreitteihin.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että muun tieverkon rahoitus vähenee, sillä koko lisärahoitus sekä myös osa jo kehyksissä olevasta rahoituksesta kohdennetaan puukuljetusten käyttämän alempiasteisen tiestön kunnostamiseen. Kun lisäksi kustannustaso on noussut voimakkaasti, joudutaan mm. alueellisia investointeja sekä siltojen ja päällysteiden kunnostusta vähentämään. Kuten valiokunta on aiemmissa kannanotoissaan (VaVL 5/2008 vp, VaVM 9/2008 vp) todennut, kehyspäättöksen mukainen määrärahataso ei poista rahoituksen jälkeensijainneisyyttä, vaan on ilmeistä, että perusväylänpidon rahoitusta joudutaan korottamaan.

Liikennepoliittisen selonteon mukaan valtio vastaa merkittävien kaivoshankkeiden liikenneyhteyksien rakentamisesta pääsääntöisesti korottoman jälkirahoituksen periaatteiden mukaisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että em. linjauksen soveltamisesta Kevitsan kaivoshankkeen liikenneyhteyksien rakentamiseen päätetään heti, kun työ- ja elinkeinoministeriö on antanut kaivoshankkeesta kaivoslain mukaisen kaivospiirimääräyksen.

40. Ratahallintokeskus

21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Puuhuollon turvaamiseksi perusradanpidon korvausinvestointeihin lisätään 9 miljoonaa euroa rataosan Porokylä—Vuokatti päällysrakenteen uusimisen käynnistämiseen. Puunsaannin edistämiseksi perusradanpidon rahoitusta lisätään vuoteen 2012 mennessä yhteensä 57 miljoonalla eurolla. Lisäksi osa vaalikauden kehyksissä olevasta perusradanpidon rahoituksesta kohdennetaan puuhuollon tarvitsemien rataosuuksien kunnostamiseen.

Koska määrärahalisäykset sekä osa kehyksessä olevasta määrärahasta kohdennetaan puuhuollon tarvitsemien ratojen parantamiseen, muun rataverkon korvausinvestoinnit vähenevät. Rataverkon korvausinvestointeihin on viime vuosina käytetty noin 160 miljoonaa euroa

vuodessa, mutta kehyskaudella muuhun kuin välihiikenteisiin ratoihin ja puuhuollon investointeihin jää vuositasolla noin 125 miljoonaa euroa. Tilannetta pahentaa erittäin voimakas kustannustason nousu. Esimerkiksi kiskojen hinta on kaksinkertaistunut neljän viime vuoden aikana.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että perusradanpidon rahoitus pidetään sellaisella tasolla, että rataverkon kunnon heikkeneminen estetään ja että rataverkon kunto vastaa kasvavan liikenteen asettamia vaatimuksia. Myös esimerkiksi Kolarin seudun ja Talvivaaran kaivoshankkeiden käynnistyminen edellyttää ratojen rakenteiden kuntoon saattamista ennen kuljetusten alkamista.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL- LINNONALA

30. Yrityspolitiikka

46. *Laivanrakennuksen innovaatiotuki* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 18 miljoonan euron määrärahaa laivanrakennuksen innovaatiotukeen. Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen muun muassa uuden alustyyppien kehittämiseen ja suunnitteluun. Laivanrakennuksen innovaatiotuki on käytössä viidessä EU-maassa ja tuen käyttöönotto edellyttää myös komission hyväksyntää.

Valiokunta kiinnitti huomiota innovaatiotuen käyttömahdollisuuksiin jo vuoden 2006 talousarviota koskevassa mietinnössään (VaVM 45/2005 vp). Valiokunta on tyytyväinen, että hallitus on ryhtynyt toimenpiteisin tuen käyttöönottamiseksi. Valiokunta korostaa, että tuesta ei saa muodostua telakkatuen kaltaista tukimuotoa, vaan että sen avulla tuetaan laivanrakennusteollisuuteen liittyviä innovaatioita, joilla parannetaan alan erikoisosaamista ja edistetään sen kilpailukykyä.

60. Energiapolitiikka

Kuluvan vuoden talousarvion mukaan energiatukea voidaan myöntää tänä vuonna enintään 25,1 miljoonaa euroa. Tukea myöntävät työ- ja elinkeinoministeriö sekä TE-keskukset. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määrärahan tilanne on jo nyt varsin heikko tuen kysyntään nähden. TE-keskusten käytettävissä on vielä noin 8 miljoonaa euroa, mutta työ- ja elinkeinoministeriön käytössä oleva myöntövaltuus on käytetty jo lähes kokonaan; jäljellä on enää noin 3,6 miljoonaa euroa. Ministeriössä parhaillaan käsiteltävinä olevien tukihakemusten mukainen valtuustarve olisi noin 35 miljoonaa euroa.

Lisäbudjettiin ei ole esitetty valtuuden korotusta, sillä asiaan on tarkoitus ottaa kantaa syksyllä annettavan ilmasto- ja energiastrategian yhteydessä.

EU:n ja Suomen energia- ja ilmastopoliittiset tavoitteet ovat erittäin haasteellisia. Ne edellyttävät myös mittavia uusiutuvan energian investointeja vuoteen 2020 mennessä, jolloin uusiutuvan energian osuuden tulisi olla 38 prosenttia Suomen loppuenergian käytöstä.

Valiokunta toteaa, että ilmastopoliittiset tavoitteet on saavutettava varsin lyhyessä ajassa suhteutettuna energainvestointien pitkään aikajänteeseen. On siksi tärkeää, että uusiutuvan energian käyttöä edistäviä toimia kiirehditään ja että energiatuen sekä mahdollisten uusien tukimuotojen määrärahatarpeet otetaan huomioon jo ensi vuoden talousarviossa.

70. EU:n rakennerahastojen ohjelmien toteutus

EU:n rakennerahastojen ohjelmakauden 2007—2013 hankkeisiin osoitetuista määrärahoista vähennetään yhteensä 50 miljoonaa euroa, koska ohjelmakauden hankkeet ovat viivästyneet.

Uuden ohjelmakauden Manner-Suomea koskevat ohjelmat hyväksyttiin komissiossa syksyllä 2007. Uusi ohjelmakausi toi mukanaan aiempaa laajemmat hallinto- ja valvontavelvoitteet. Lisäksi rahastojen hallinnointia koskevan tietojärjestelmän kehittäminen on vienyt ennakoitua

pidempään. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tietojärjestelmä on tällä hetkellä jo osittain toimintakunnossa, ja elo—syyskuusta 2008 lukien ohjelmien varojen hallinnointi voidaan hoitaa kokonaisuudessaan tietojärjestelmän avulla.

Valiokunnan mielestä uuden ohjelmakauden käynnistyminen on viivästynyt kohtuuttoman paljon. Tilanne on alueiden kannalta valitettava, sillä hankkeilla on suuri merkitys alueiden kehittämisessä. Valiokunta korostaa, että hankkeita koskevaa päätöksentekoa on kauttaaltaan vauhditettava ja että tietojärjestelmä on saatava kailta osin toimintakuntoon viimeistään alkusyksyn mennessä.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille lisätään 432 000 euroa, josta osoitetaan 220 000 euroa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ruuhkien purkamisesta aiheutuviin palkkaus- ja muihin menoihin.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan työ on pahoin ruuhkautunut. Lautakunnassa oli kuluvan vuoden maaliskuun alussa vireillä noin 28 000 valitusasiaa, ja valitusten keskimääräinen käsittelyaika on noin 13 kuukautta. Lautakunnan nykyisillä voimavaroilla käsittelyaikojen arvioidaan edelleen pitenevän.

Eduskunta hyväksyi 10.6.2008 sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 58/2008 vp), jolla pyritään lautakunnan käsittelyaikojen lyhentämiseen ja siten muutoksenhakijoiden oikeusturvan parantamiseen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi esityksestä antamassaan mietinnössä (StVM 8/2008 vp), että lainmuutoksilla ja lisäresurssien myöntämisellä ei

kuitenkaan yksin ratkaista valitusten suuresta määrästä ja ruuhkautumisesta aiheutuvia ongelmia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta korosti toimia, joilla valitusaikojen lyhentämistä voidaan edelleen nopeuttaa.

Valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että jatkossa seurataan tiiviisti, miten lainsäädäntöön tehdyt muutokset ja nyt osoitetut lisäresurssit vaikuttavat käsittelyaikoihin. Tarvittaessa käsittelyaikojen lyhentämiseksi on ryhdyttävä lisätoimiin ja hankittava esimerkiksi ulkopuolisen asiantuntijan arvio käytettävistä työprosesseista ja -menetelmistä.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

EU:n uusi kemikaaliasetus REACH (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006) tuli voimaan 1.6.2007. Asetuksen mukaisia menettelyjä koordinoi ja hallinnoi Euroopan kemikaalivirasto, mutta myös jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten (Suomessa Suomen ympäristökeskus ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus) vastuulle osoitettiin uusia tehtäviä.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan Suomen ympäristökeskus ei pysty voimavarojen puutteen vuoksi tyydyttävästi hoitamaan mm. asetuksen edellyttämää yrityksille ja viranomaisille suunnattua tiedotusta ja koulutusta sekä osallistumista kemikaaliviraston komiteoiden työhön. Tehtävien hoitamisen arvioidaan vaativan neljän henkilön eli 200 000 euron määrärahan lisäyksen.

Valiokunta toteaa, että asetuksen tavoitteiden kemikaalien turvallisesta käytöstä ja kemianteollisuuden kilpailukyvyystä tulee toteutua ja jäsenmaiden on hoidettava asetetut velvollisuudet.

det. Valiokunta pitää tärkeänä, että tilanne korjataan mahdollisimman nopeasti.

Suomen ympäristökeskuksessa lisätyötä on aiheuttanut myös vuoden 2007 alussa voimaan tullut laki kasvinsuojeluaineista (1259/2006). Suomen ympäristökeskus on velvollinen antamaan lausunnon Elintarviketurvallisuusvirastolle kasvinsuojeluaineiden hyväksymisen edellytyksistä ympäristöriskien osalta. Uusi laki muutti hakemusten tarkastamisen maksulliseksi, jolloin ennen lain voimaantuloa valmistehakemusten määrä lisääntyi huomattavasti. Suomen ympäristökeskus arvioi, että ilman lisäresursseja ruuhkan purkuun kuluu 3—5 vuotta.

Valiokunta on huolestunut siitä, että hidas käsittely viivästyttää uusien mahdollisesti ympäristön kannalta haitattomampien tuotteiden markkinoille pääsyä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan 4,5 henkilötyövuoden lisäyksellä eli 300 000 euron lisämäärärahalla ruuhka olisi purettu vuoden 2009 loppuun mennessä.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Vuokra-asuntojen tarjonnan lisäämiseksi esitetään käyttöönotettavaksi määräaikainen käynnistysavustus, jota myönnettäisiin muille kuin erityisryhmille tarkoitettujen korkotukiasuntojen tuottamisen tehostamiseksi 10 000 euroa/asunto.

Määräaikainen käynnistämisasiavustus esitetään otettavaksi käyttöön 14:ssä Helsingin seudun kunnassa (Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Vantaa, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti), joiden kanssa valtio on solminut aiesopimuksen seudun tontti- ja asuntotarjonnan lisäämiseksi ja työvoiman saatavuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyyn turvaamiseksi.

Valiokunta pitää määräaikaista käynnistysavustusta hyvänä kokeiluna, ja jos se osoittautuu toimivaksi, valiokunta pitää tärkeänä avustuksen laajentamista myös muihin vuokra-asuntopulasta kärsiviin kasvukeskuksiin.

Pääluokka 37

VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN

01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta

94. *Nettokuoletukset ja velanhallinta* (arvio-määräraha)

Momentilta vähennetään 1 694 000 euroa. Vähennys johtuu muiden pääluokkien menomomenteille ehdotetuista lisäyksistä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 632 061 000 euroa.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetaan tuloarvioihin 999 325 000 euron lisäystä, määrärahoihin (pl. valtionvelan vähentäminen) 365 570 000 euron lisäystä ja valtionvelan vähentämiseen 633 755 000 euron lisäystä.

Valiokunta on lisännyt määrärahoja 1 694 000 euroa, joka on vastaavasti vähennetty momentilta 37.01.94 (nettokuoletukset ja velanhallinta).

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kulu- van vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio ja vuoden ensimmäinen ja toinen lisätalousarvio huomioon ottaen 46 521 000 000 euroa.

PÄÄTÖSEHDOTUS

Edellä lausuttuun viitaten ja muilta osin hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valtiovainvaliokunta ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2008 toiseksi lisätalousarvioksi hyväksytään hallituksen

esityksen mukaisesti edellä todetuin muutoksin,

että lisätalousarvioaloitteet LTA 1—71/2008 vp hylätään ja

että lisätalousarviota sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2008 alkaen.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Hannes Manninen /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäsen. Christina Gestrin /r
Pertti Hemmilä /kok
Bjarne Kallis /kd
Kyösti Karjula /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Jari Koskinen /kok
Mikko Kuoppa /vas
Mika Lintilä /kesk
Olli Nepponen /kok
Kirsi Ojansuu /vihr
Heikki A. Ollila /kok
Markku Rossi /kesk
Matti Saarinen /sd
Petri Salo /kok

Pia Viitanen /sd
vjäs. Esko Ahonen /kesk
Reijo Kallio /sd
Matti Kauppila /vas
Inkeri Kerola /kesk
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Lauri Kähkönen /sd
Reijo Paaanen /kok
Aila Paloniemi /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Eero Reijonen /kesk
Kimmo Sasi /kok
Johanna Sumuvuori /vihr
Jutta Urpilainen /sd
Tuula Väättäinen /sd
Ulla-Maj Widenroos /r

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen

valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Marjo Hakkila

VASTALAUSE 1 /kd

Yleisperustelut

Hallitus arvioi vuoden 2008 toisessa lisätalousarviossa tulojen kasvavan noin 999 miljoonaa euroa. Tästä korkotulojen ja voiton tuloutusten osuus on noin 354 miljoonaa euroa ja lainojen ylijäämän käytön osuus 560 miljoonaa euroa. Valtionvelan nettokuoletuksiin ja velanhallintaan hallitus esittää lisättäväksi vajaat 634 miljoonaa euroa.

Valtionvelan maksuun käytetyllä summalla olisi mahdollisuus puuttua moneen yhteiskunnan epäkohtaan. Varsinkin poliisi tarvitsee lisää varoja rikosten torjuntaan ja ratkaisemiseen. Kehitysyhteistyömäärärahojen kanssa taas ollaan jäämässä jälkeen kansainvälisistä tavoitteista.

Mitään taloudellisia esteitä näiden asioiden korjaamiselle ei ole. Alla tuon esille yksityiskohtaisia perusteluja, miksi edellä mainittuihin ongelmiin, samoin kuin joihinkin muihin, tulisi tässä vaiheessa puuttua. Samalla ehdotan myös yhtä vähennystä lisätalousarvioon.

Kuluvan budjettivuoden aikana raakaöljyn hinta on nostanut polttonesteiden hintoja. Kuljetusalalla toimivat yritykset ovat näiden hinnan korotusten takia joutuneet erityisen vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen.

Edellä olevan johdosta esitän, että eduskunta hyväksyy seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin kuljetusalalla toimivien yritysten aseman helpottamiseksi.

Yksityiskohtaiset perustelut**MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 24****ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö**

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomi sitoutui Eurooppa-neuvostossa vuonna 2005 nostamaan kehitysyhteistyön määrärahan vanhojen EU-jäsenmaiden minimitavoitteeseen eli 0,51 prosenttiin bruttokansantulosta vuoteen 2010 mennessä sekä YK:ssa asetettuun 0,7 prosentin tavoitteeseen vuoteen 2015 mennessä. Nämä tavoitteet on viimeksi kirjattu vuoden 2007 lopulla hyväksytyyn hallituksen kehityspoliittiseen ohjelmaan. Myös eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on toistuvasti pitänyt lausunnoissaan (mm. UaVL 3/2008 vp) tärkeänä, että Suomi täyttää kehitysrahoitusta koskevat sitoumuksensa ohjelman mukaisesti.

Jotta Eurooppa-neuvostossa annettu sitoumus voidaan toteuttaa, valtiontalouden kehyksiin vuosille 2009—2012 olisi ulkoministeriön tiedotteen mukaan pitänyt lisätä noin 50 miljoonaa euroa vuodelle 2010. Kuluvan vuoden budjettiin pitäisi lisätä 26 miljoonaa euroa tavoitteen mukaisen kasvu-uran turvaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 2/2008 vp viitaten ehdotan,

että momentille 24.30.66 otetaan lisäyksenä 26 000 000 euroa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.

**99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan
muut menot**

21. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)

Momentin käyttösuunnitelman kohtaan 9 (varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämeneihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin rauhanturvaamisoperaatioihin sekä muihin rauhanturvameneihin) ehdotetaan 105 000 euron lisäystä.

Rauhanturvaaminen on erittäin tärkeää paitsi paikallisille, joiden elämää suomalaiset menevät turvaamaan, myös suomalaiselle henkilöstölle, jonka ammattitaito kasvaa oltaessa kentällä. Varojen oikea budjetointi on tärkeää, jotta Suomesta lähteneellä joukolla on riittävät resurssit tehdä sitä työtä, jonka vuoksi he ovat lähteneet. Myös ylläpitäviin menoihin on varauduttava.

Huono peruste määrärahojen antamiselle taas on se, että sen suuruinen rahasumma sattuu vapautumaan samaan aikaan jostain muualta, tässä tapauksessa käyttösuunnitelman kohdasta 2. Kyseisessä kohdassa oli varattuna rahaa Sudanin operaatiota varten, mutta tuo operaatio ei toteutunutkaan.

Summan siirtämisessä ei ole kyseessä edes mikään varma meno, vaan käyttösuunnitelman 9 kohdan tarkoituksena on varmistaa, että odottamattomien menot eivät tuota ongelmia jo käynnissä oleville tai alkaville operaatioille. Kun nyt yhteiskunnassa on suuri määrä erilaista apua tarvitsevia, on väärin varata ylimääräistä rahaa toimintaan, johon sitä ei välttämättä käytetä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentilta 24.99.21 vähennetään 105 000 euroa käyttösuunnitelman kohdasta 9.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kansainvälinen rikollisuus on nostanut päätään Suomessa yhä enenevässä määrin. Tämä tekee rikosten selvittämisen entistä haastavammaksi ja monimutkaisemmaksi sekä vaatii suuren määrän työtunteja. Mitä aikaisemmin rikoksia pystytään selvittämään tai jopa ehkäisemään, sitä enemmän valtion varoja säästyy. Vuonna 2007 keskusrikospoliisi sai viranomaisen haltuun rikoshyötyä yhteensä 21 miljoonaa euroa, josta valtaosa tuli talousrikostutkinnasta.

Toinen erityinen syy, miksi poliisi tarvitsee lisää varoja, on dna-todisteiden tutkimisen lisääntyminen. Dna-todisteiden perusteella on voitu selvittää rikoksia, jotka muuten olisivat todennäköisesti jääneet selvittämättä. Se, että dna-tulosten ansiosta saadaan rikoksia ratkaistua enemmän kuin ennen, sekä niiden kallis hinta aiheuttavat yhdessä sen, että dna-tutkimuksiin käytetty raha on selvässä kasvussa.

Kehittämistoimintaan osoitetun rahoituksen määrän lasku perättäisinä vuosina saattaa vaikuttaa tulevaisuudessa toiminnan tuloksellisuuden paitsi keskusrikospoliisissa myös muissa poliisiyksiköissä.

Edellä olevan perusteella viitaten ehdotan,

että momentille 26.10.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa poliisille rikosten selvittämisen helpottamiseksi.

Pääluokka 31**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA****24. Tiehallinto***21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)*

Maanteiden kunnossapitoon ja perusparantamiseen on hallituksen talousarvioehdotuksessa varattu vain hieman aiemmasta korotettu määräraha. Alemmanasteisen tiestön hoito ja kunnossapito kärsivät. Kustannustason nousu aiheuttaa lisäongelmia. Alempi tiestö on tärkeä osa tieverkkoa. Se palvelee sekä suurta osaa kansasta että myös elinkeinoelämää. Erityisesti puunkuljetukset kärsivät. Liikenneturvallisuus vaarantuu yhä enemmän heikon tiestön takia.

Perustienpidon määrärahaa tulee lisätä 30 000 000 eurolla. Tällä lisäyksellä tiestön kohtuullinen kunnossapito voidaan turvata.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 26/2008 vp viitaten ehdotan,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 30 000 000 euroa perustienpitoon.

40. Ratahallintokeskus*21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)*

Rataverkon kunto on edelleen monin paikoin kriittinen. Ratojen huonokuntoisuuden takia kul-

jetusten turvallisuusriskit kasvavat ja aikataulujen noudattaminen vaikeutuu. Useille rataosuuksille on asetettu liikennerajoituksia ja niitä saatetaan joutua lisäämään tuntuvasti. Liikennerajoitukset aiheuttavat rautatiejärjestelmän sidonnaisuuksien takia ongelmia koko päärataverkolle. Nämä ongelmat puolestaan heikentävät rautateiden asiakaspalvelua ja kilpailukykyä.

Rataverkon kehittämisen rinnalla on huolehdittava siitä, että rataverkko pidetään jatkossakin koko maan kattavana. Ratojen kunnossapitoon ja korjausinvestointeihin on suunnattava budjettivaroja niin, että Ratahallintokeskuksella on mahdollisuus pitää suunnitelmallisesti pärratojen lisäksi myös ns. vähäliikenteiset radat liikennöitävässä kunnossa.

Tavaraliikenteen osalta ratojen huonokuntoisuudesta johtuvat painorajoitukset vaikeuttavat merkittäväällä tavalla esimerkiksi puutavaraliikenteen kuljetuksia. Tämä vaikuttaa suoraan näitä kuljetuksia käyttävien yritysten toimintaedellytyksiin. Vaunukuormien kasvattaminen vastaavasti lisäisi rautatiekuljetusten kilpailukykyä. Rataverkon huono kunto johtaa vähitellen siihen, että yhä enemmän teollisuuden kuljetuksia ja myös matkustajaliikennettä siirtyy jo ennestään suuresti rasisetuille ja huonokuntoisille maanteille.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 50/2008 vp viitaten ehdotan,

että momentille 31.40.21 otetaan lisäyksenä 15 000 000 euroa rautateiden päällysrakenteiden uusimiseen.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2008

Bjarne Kallis /kd

VASTALAUSE 2 /sd

Yleisperustelut

Hallitus ei puuttunut tämän vuoden toisen lisätalousarvion yhteydessä merkittäviin yhteiskunnallisiin epäkohtiin eikä esittänyt määrärahalisäyksiä näiden epäkohtien korjaamiseen.

Lisätalousarviossaan hallituksen olisi pitänyt parantaa esimerkiksi lapsiperheiden tukia ja palveluja sekä vanhusten palveluja. Sosiaaliturva kaipaa nopeita parannuksia. Esitimme selkeitä parannuksia vuoden 2008 talousarviomietintöön tekemässämme vastalauseessa: olimme valmiita panostamaan huomattavasti lisärahaa kuntien hyvinvointipalveluiden parantamiseen sekä kohentamaan lapsiperheiden asemaa esimerkiksi nostamalla 1. lapsen lapsilisää ja korottamalla lapsen perusosan määrää toimeentulotuessa. Hallituspuolueet eivät yhtyneet näihin esityksiimme. Hallitus ei lisätalousarvioesityksissäänkään esitä kuntapalveluihin lisärahoitusta, vaikka tarpeet ovat selkeästi näkyvissä. Myöskään esimerkiksi toimeentulotuen tai työmarkkinatuen tasoa ei aiota parantaa. Päinvastoin hallitus omilla toimillaan lisää epävakautta ja eriarvoisuutta kiihdyttämällä inflaatiota ja korottamalla julkisten sosiaali- ja terveystalvelujen maksuja. Tämän vuoksi eläkkeiden ostovoimakehitystä pitää parantaa tekemällä indeksitarkistukset kaksi kertaa vuodessa.

Tavoitteenamme on täystyöllisyys. Jokaisella työikäisellä on oltava mahdollisuus tehdä koko-aikaista työtä, jolla tulee toimeen. Verotuksen ja sosiaaliturvan tulee kannustaa työntekoon ja aktiivisen työvoimapolitiikan on ensisijaisesti tuettava työllistymistä. Vajaakuntoisten työllistymismahdollisuuksia on parannettava. Aktiivisen työvoimapolitiikan voimavaroja on lisättävä ja niiden vaikuttavuutta parannettava. Työelämää on kehitettävä entistä joustavammaksi työntekijöiden kannalta.

Ratojen peruskorjaustason laiminlyönti on todettu jopa erääksi suurimmista riskeistä VR:n sisäisissä riskianalyseissa. Tämä tarkoittaa ongelmia liikenteen täsmällisyydessä ja liikennera-

joitusten määrän kasvua. Rataverkon yksittäiset kehittämisinvestoinnit eivät riitä, kun samaan aikaan laiminlyödään muun rataverkon palvelutason kehittäminen. Heikkokuntoinen rataverkko sisältää myös turvallisuusriskejä, joihin kuuluu myös tasoylikäytävien suuri määrä.

Viime vuosina tiestön kunnossapidon kustannukset ovat kasvaneet noin 25—30 miljoonaa euroa vuodessa, ja kehyspäättökseen sisältyvä perustienpidon rahoituksen kasvu ei kata edes kustannusten kasvua. Alemman tieverkon kunto heikkenee ja vaurioiden määrä lisääntyy edelleen. Tienpitoon suunnattua lisäystä kohdennetaan suurelta osin sinänsä tärkeään metsäteollisuuden puuhuollon turvaamiseen alemmalla tieverkolla. Se merkitsee kuitenkin sitä, että lisärahoituksen kohdentuessa pääosin alempiasteiseen soratiestöön tienpidon ongelmaksi muodostuu koko muun tieverkon ja siltojen kunnan turvaaminen.

Edullisten vuokra-asuntojen ja asuntotonttien tarjontaa on lisättävä valtion, kuntien ja rakennuttajien määrätietoisilla yhteistoimilla siten, että huomioidaan myös asunnottomien tilanne. Kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa lisäämällä voidaan alentaa asumiskustannuksia, lisätä perheiden valinnanmahdollisuuksia ja edesauttaa yhdyskuntarakenteen eheytymistä sekä ehkäistä työllisyyskapeikkojen syntymistä.

Niin sosialidemokraattien hallituskaudella kuin tälläkin vaalikaudella tehdyssä sisäisen turvallisuuden ohjelmassa todetaan, että sisäisen turvallisuuden tärkeimpiin uhkatekijöihin kuuluu syrjäytymisen lisääntyminen. Siksi molemmissa ohjelmissa korostettiin ennalta estävän työn tehostamista rikosten ja häiriöiden ehkäisemiseksi. Tulo- ja hyvinvointierojen pienentämiseksi tarvitaan päättäväisiä ja määrätietoisia toimia. Hallitus ei kuitenkaan toimi syrjäytymisen tehokkaan ehkäisemisen eteen, sillä se ei tarpeellisessa määrin panosta hyvinvointipalveluiden, sosiaaliturvan ja tuloeroja tasaavan verotuksen kehittämiseen. Yhdessä korkean työllis-

syysasteen kanssa nämä ovat tehokkaimpia keinoja edistää vakaata hyvinvoinnin kasvua ja vähentää taloudellista ja sosiaalista eriarvoisuutta.

Harmaasta taloudesta ja talousrikollisuudesta aiheutuvien vahinkojen ja menetysten vuotuisiksi kokonaismääräksi on Suomessa arvioitu yli 5 miljardia euroa. Suurin osa, noin 90 prosenttia, harmaasta taloudesta ja talousrikollisuudesta on näkymätöntä piilorikollisuutta. Ulkomaisen työvoiman käyttöön liittyvät väärinkäytökset ovat keskeinen osa harmaata taloutta. Alueellisesti ongelma keskittyy Suomessa erityisesti pääkaupunkiseudulle, ja sillä on yhteydet lähialueille.

Nykyhallitus ei ole myöskään tehnyt harmaan talouden ehkäisyyn vaadittavia panostuksia, vaan päinvastoin laiminlyö esimerkiksi harmaan talouden ehkäisyn kannalta tärkeän työvoiman, työsuojelupiirien ja poliisin, voimavarojen turvaamisen. Hallitus on myös pysäyttänyt 4. talousrikosten torjuntaohjelman lainsäädäntöuudistusten etenemisen. Valtiovarainministeriön, oikeusministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimenpiteet ovat toteuttamatta.

Tuloarvioita hallitus korjaa sosialidemokraattien viime syksynä esittämille linjoille. Tämän vuoden vaihtoehtobudjettilinjauksessamme esitimme menolisäysten rahoittamista hallitusta korkeammilla vero- ja korkotuloilla sekä voiton tuloutuksilla. Arvioimme verotuloja kertyvän 460 miljoonaa euroa hallituksen talousarvioesitystä enemmän. Nyt hallitus korjaa itsekin verotuloarviota lisäbudjetissa nettomääräisesti 439 miljoonalla eurolla. Korkotulo- ja voiton tuloutusarviota korjataan ylöspäin 354 miljoonalla eurolla. Valtion yhtiöistään saamia osinkotuloja korotetaan 162 miljoonalla eurolla, Suomen Pankin tuloutusta 100 miljoonalla eurolla sekä valtion talletuksista saamia korkotuloja 48 miljoonalla eurolla. Me esitimme jo viime syksynä osinkotuloihin 120 miljoonaa euroa lisää, Suomen Pankin tuloutukseen 50 miljoonaa euroa ja korkotuloihin 50 miljoonaa euroa eli yhteensä 220 miljoonaa euroa enemmän kuin hallituksen tämän vuoden talousarviossa. Olimme siis jo viime syksynä hallitusta vastuullisemmalla, avoi-

memmalla ja tasapainoisemmalla budjettilinjalla.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sosialidemokraatit esittivät vuoden 2008 talousarvioon 10 miljoonan euron lisäpanostusta poliisitoimen toimintamenoihin. Nyt käsiteltävänä olevassa toisessa lisätalousarviossa esitetään lisämäärärahoina palkkapoliittisiin toimenpiteisiin 5 657 000:ta euroa. Kuitenkin erityisesti paikallispoliisin toimintakyky kansalaisten turvallisuuden vahvistamiseksi edellyttää edellisen hallituksen aikana esitetyn yhteensä 10 miljoonan euron lisäpanostuksen myöntämistä poliisin rahoitukseen. Nykyisen hallituksen tapa toteuttaa tuottavuusohjelmaa kärjistää poliisitoimen ongelmia, eikä niitä voida korjata pelkästään pienillä määrärahalisäyksillä.

Jo Keskusrikospoliisin laboratorio- ja dna-tutkimuksen toimintaedellytysten turvaaminen edellyttää erikseen 800 000 euron määrärahan kohdennusta. Myös talousrikosten ja harmaan talouden torjumisen turvaaminen ja toiminnan kehittäminen edellyttävät lisäpanostusta, jota ei nyt esitetyssä lisäbudjetissa ole vielä otettu huomioon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 otetaan lisäyksenä 2 400 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin.

20. Rajavartiolaitos*01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Hallintovaliokunta esitti valtion vuoden 2008 talousarviosta antamassaan lausunnossa (HaVL 15/2007 vp), että rajavartiolaitokselle aiheutuneet kiinteistövarallisuuden omistajahallinnan siirron aiheuttamat lisäkustannukset tulee kompensoida täysimääräisesti, jotta laitos voi suorittaa tehtävänsä asianmukaisesti. Näitä kustannuksia määriteltäessä on luonnollisesti otettava huomioon toimitilakustannusten nousu. Toimintamenoja on voitava käyttää myös saarilla sijaitsevien kiinteistöjen perusparannuksiin ja uudisrakentamisesta aiheutuviin menoihin. Senaatti-kiinteistöille maksettavaan pääomavuokraan tulee sisällyttää myös kiinteistövarallisuuden kunnon ylläpidon edellyttämät peruskorjaukset. Hallituksen esityksessä valtion vuoden 2008 lisätalousarvioksi ei kiinteistövarallisuuden omistajahallinnosta aiheutunutta kustannusten nousua kuitenkaan ole kompensoitu täysimääräisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.20.01 otetaan lisäyksenä 500 000 euroa rajavartiolaitoksen toimintamenoihin.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskukset*02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Hallituksen esityksessä on otettu lisämäärärahan tarpeena huomioon ainoastaan palkkausjärjestelmien siirtymäkausi ja työnantajajohtoiset palkkapoliittiset ratkaisut. Hätäkeskustoiminnan turvaaminen edellyttää kuitenkin lisähenkilöstön palkkaamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.30.02 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin.

Pääluokka 28**VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****20. Palvelut valtioyhteisölle***88. Senaatti-kiinteistöt*

Sosialidemokraatit tukevat yliopistojen aseman muuttamista valtion tilivirastoista julkisoikeudelliseksi laitokseksi. Muutoksen yhteydessä yliopistojen on saatava riittävä peruspääoma valtiolta maksuvalmiutensa turvaamiseksi. Pääomitus tulee tehdä kehyksen ulkopuolisina finanssisijoituksina ilman ehtoja yksityisen rahoituksen keräämisestä.

Kiinteistöt muodostavat hyvän vakuusarvon yliopistojen omaan pääomaan. Näin voidaan parantaa yliopistojen toimintaedellytyksiä sekä antaa niille taloudellista ja toiminnallista liikkumavaraa. Yliopistot tuntevat toimitilansa hyvin, kokevat ne omikseen ja voivat kehittää niitä näistä luontevista lähtökohdista kustannustehokkaasti haluamallaan tavalla ilman välikäsiä.

Senaatti-kiinteistöjen kiinteistöomaisuuden siirtoa varten käynnistetty arviointi on kesken. Sen on määrä valmistua vasta syksyllä 2008. Lisäksi tulosten käsittely yhdessä yliopistojen kanssa on tekemättä. Sen vuoksi valtioneuvostolle ei ole syytä antaa valtuutusta yksilöidä tarkemmin siirrettävää varallisuutta ja siirron muita ehtoja ennen kuin asian valmistelu on saatu päätökseen. Nyt ei ole oikea aika käsitellä Senaatti-kiinteistöjen asemaa.

Ulkopuolisten omistajien osallistuminen kiinteistöomistukseen aiheuttaa usein ristiriitaisia tavoitteita kiinteistöjen arvonmäärittelyyn, vuokratasoon, investointien priorisointiin, kiinteistöjen käyttöön, korjaukseen ja ylläpitoon. Yksityinen kiinteistösijoittaja pyrkii ensisijaisesti voiton maksimointiin mahdollisimman korkean vuokran kautta. Välttämättömät kiinteistöjen korjaustoimet tehdään usein siksi, että saadaan syy vuokrien nostamiseen. Korjaustoiminnassa ei siis ajatella kiinteistöjen kuntoa ja toimivuutta vaan lähinnä tuottoa. Kiinteistöyhtiöi-

hin ei siis tulekaan ottaa mukaan kolmatta osapuolta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 28.20.88 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Senaatti-kiinteistöihin liittyviä järjestelyitä ei tule tehdä tässä vaiheessa, vaan vasta Senaatti-kiinteistöjen kiinteistöomaisuuden siirtoa koskevan arvioinnin jälkeen.

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

50. Yliopisto-opetus ja -tutkimus

01. Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Yliopistot joutuvat toimimaan entistä kovemmassa kansainvälisessä kilpailutilanteessa tutkimusrahoituksen hankkimiseksi sekä korkeatasoisten tutkijoiden ja opiskelijoiden houkuttelemiseksi. Yliopistoihin kohdistuu yhä kovempia vaatimuksia myös kolmanteen tehtävään liittyvän alueellisen vaikuttavuuden ja tutkimustulosten kaupallisen hyödyntämisen suhteen.

Suomen kaltaisessa maassa tulee olla alueellisesti kattava korkeakouluverkosto, joka järjestää koulutusta ja tutkimusta lähtökohtanaan myös alueellinen vaikuttavuus ja kehittäminen, mikä niille jo lainsäädännönkin mukaan kuuluu. Taloudellinen kasvu edellyttää tuottavuuden ja osaamisen vahvistamista. Yliopistojen perusrahoitukseen on satsattava. Valtion tiede- ja teknologianeuvosto on esittänyt suosituksensa koskien vuosia 2008—2011. Neuvoston mukaan yliopistojen perusrahoitusta tulisi kasvattaa kaudella yhteensä 200 miljoonaa euroa.

Huippuyliopiston rahoittaminen ei saa heikentää muiden yliopistojen rahoitusta ja tasaver-

taisia mahdollisuuksia tieteen tekemiseen. Sosialidemokraatit vaativat yliopistojen perusrahoituksen nostamista tiede- ja teknologianeuvoston esittämälle tasolle. Hallituksen esityksillä ei yliopistojen opettajamääriä nosteta eikä päästä massaluentojen sijaan pienempiin opetusryhmiin.

Yliopistoille varattu rahoitus on riittämätön ja tuottavuusohjelman säästöt tulevat tosiasiaassa vaikuttamaan myös opetus- ja tutkimushenkilöstöön. Sosialidemokraatit edellyttävät, että perusopetus ja yliopistojen perusrahoitus turvataan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.50.01 otetaan lisäyksenä 30 000 000 euroa yliopistojen perusrahoitukseen.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

50. Vesitalous

77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)

Haja-asutusalueiden vesihuolto on monelta osin puutteellinen ja vaatisi kiireisiä toimenpiteitä sekä lisää määrärahoja. Nykyisten määrärahojen taso vastaa yhden maakunnan tarpeita. Vesihuollon suunnittelu on korostanut suurten vesihuoltotöiden tarvetta. Haja-asutusalueiden vesihuollon parantamisella voidaan kohentaa maa-seudun vetovoimaisuutta ympärivuotisena asuinpaikkana, kun sekä puhtaan veden saanti että jätevesien asianmukainen käsittely on varmistettu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.50.77 otetaan lisäyksenä 1 500 000 euroa vesistö- ja vesihuoltotöihin.

Pääluokka 31**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA****24. Tiehallinto***21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)*

Hallituksen toimet ratkaista Venäjän puutullien aiheuttamat ongelmat Suomen metsäteollisuudelle ovat olleet ponnettomia ja tuloksettomia. Tämän vuoksi on tärkeää, että perustiestön kunto saatetaan mahdollisimman nopeasti sellaiseen kuntoon, että kotimaasta voidaan hankkia kaikki kestävän metsätalouden ehdoilla tuotettu puu metsäteollisuuden käyttöön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa perustienpitoon.

40. Ratahallintokeskus*21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)*

Rataverkko on monin paikoin varsin huonossa kunnossa, ja turvallisuusriskit sekä aikatauluongelmat ovat kasvamassa. Monilla paikoilla olevat liikennerajoitukset haittaavat liikennettä ja heikentävät mm. metsäteollisuuden puuhuollon toimivuutta. Tämän ja muiden ongelmien vuoksi on tärkeää, että perusradan kunto saatetaan mahdollisimman nopeasti sellaiseksi, että rautateiden asiakaspalvelu ja kilpailukyky voidaan riittävän hyvin turvata.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.40.21 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa perusradanpitoon.

Pääluokka 32**TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL-
LINNONALA****80. Työvoimapolitiikka***51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet
(kiinteä määräraha)*

Hallitus on vähentänyt voimavaroja työvoimapolitiittisista toimenpiteistä, valmentavasta koulutuksesta ja valtio- ja kuntasektorin tukityöllistämisestä. Työpaikkojen syntymisen ja häviämisen muutosvauhti sekä rakennetyöttömyyden laajuus huomioon ottaen voimavarojen karsiminen näistä toimenpiteistä on kyseenalaista. Hallituksen kaavailema uudistus, jossa työllisyysmäärärahoja suunnataan yrityksissä tapahtuvaan tukityöllistämiseen, on haasteellinen linjaus. On selvää, että mahdollisimman moni palkkatuettu työjakso kannattaa suunnata yrityksiin. Valtio ei kuitenkaan voi päättää yritysten puolesta, että ne tukityöllistävät.

Jos määrärahojen käyttöä julkisen sektorin työllistämistoimiin merkittävästi vähennetään, mahdollisuus ylläpitää työttömien työkykyä tukityöllistämisen avulla heikentyy erityisesti syrjäseuduilla. Pitkäaikaistyöttömien työllistämisen edellyttää monesti pitkää työllistymispolkua ja monenlaisia toimia. Kun sekä valmentavan koulutuksen että julkisen sektorin tukityöllistämisen määrärahoja on vähennetty, mahdollisuudet tällaisten työllistämispolkujen rakentamiseen voivat heiketä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.80.51 otetaan lisäyksenä 4 000 000 euroa työllisyyden parantamiseen ja ennen kaikkea vaikeimmin työllistyvien aseman parantamiseen työelämässä.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA

01. Hallinto

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuomioistuimeen rinnastettava lautakuntatyypinen muutoksenhakuelin. Vuonna 2007 sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan tuli ratkaistavaksi yhteensä noin 24 700 asiaa. Keskimääräinen valitusten käsittelyaika lautakunnassa oli lautakunnan arvion mukaan 13 kuukautta vuonna 2007. Kohuttoman pitkät valitusten käsittelyajat vaarantavat mm. vammaisten henkilöiden toimeentulo- ja oikeusturvan.

Sosiaali- ja terveysministeriö on sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan kanssa käydyissä vuosia 2008—2011 koskevissa tulossopimusneuvotteluissa kiinnittänyt erityistä huomiota valitusten käsittelyaikojen lyhentämiseen ja muutoksenhakulautakunnan työskentelytapojen kehittämiseen. Tulossopimuskauden lopussa vuonna 2011 keskimääräisen käsittelyajan tulisi olla kuusi kuukautta.

Hallituksen toisessa lisätalousarvioehdotuksessa rahoitusta esitetään lisättäväksi 220 000 euroa ruuhkien purkamisesta aiheutuviin palkkaus- ym. menoihin. Lautakunnan oman arvion mukaan tarvitaan henkilökuntaa ja määrärahaa tavoitteiden saavuttamiseksi merkittävästi enemmän.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.01.03 otetaan lisäyksenä 500 000 euroa valitusten käsittelyn nopeuttamiseen sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa.

20. Työttömyysturva

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan lailla turvataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Perustuslain nojalla ns. syyperusteista toimeentuloa saavien ei siten tulisi joutua viimesijaisen toimeentuloturvan eli toimeentulotuen piiriin.

Työmarkkinatuen taso ei riitä työttömän perustoimeentuloon, ja osa työmarkkinatuen saajista joutuu asumistuen lisäksi turvautumaan toimeentulotukeen. Kaikkein vähävaraisimpien kansalaisten asemaa on parannettava toimeentulotukiin riippuvuuden vähentämiseksi.

Siksi ehdotamme — kuten jo vastalauseessamme vuoden 2008 talousarvioesityksestä annettuun mietintöön teimme — työmarkkinatuen korottamista 1,5 eurolla päivässä. Tasokorotukseen tulee myös liittää riittävä määrä aktiivitoimenpiteitä, jolloin pitkäaikaistyöttömiä voidaan auttaa työllistymään uudelleen.

Työmarkkinatukea tulee jatkossa nostaa asteittain niin, ettei työttömän henkilön tarvitsisi nostaa toimeentulotukea lainkaan. Tämä vaatisi työmarkkinatuen korotusta kolmella eurolla päivässä.

Työmarkkinatuen ja muun työttömyysturvan keskinäisen kytkennän vuoksi työmarkkinatuen korotus nostaa myös työttömän peruspäivärahan tasoja sekä niihin kytkettyä ansiosidonnaista työttömyysturvaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.52 otetaan lisäyksenä 123 000 000 euroa työmarkkinatuen budjettiperusteiseen korottamiseen.

30. Sairausvakuutus

60. *Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)*

Psykoterapian tavoitteena on parantaa tai palauttaa henkilön työ- tai opiskelukykyä. Sillä tuetaan työssä pysymistä, työhön paluuta tai työhön siirtymistä. Kuntoutuksena tuetaan 1—2 kertaa viikossa tapahtuvaa psykoterapiaa. Tukea saa enintään kolmen vuoden ajan.

Vuoden 2007 aikana Kelan kustantamien psykoterapiahoitojen määrä kasvoi 12 prosenttia. Yhteensä 13 000 ihmistä sai apua. Psykoterapian kustannukset olivat viime vuonna yhteensä noin reilut 20 miljoonaa euroa. Asiantuntijoiden mukaan yksi lyhyt terapiajakso ei ole riittävä, vaan yleensä tarvitaan useampia jaksoja, jotta ihminen pääsee taas jaloilleen. Psykoterapian tarpeen määrä kasvaa jatkuvasti, ja psyykkiset sairaudet ovat usein myös pitkien sairauspoissaolojen syynä.

Kansaneläkelaitoksen mukaan psykoterapian määrärahat vuodelle 2008 loppuvat todennäköisesti kesken, jolloin apua tarvitsevat eivät saa rahoitusta kipeästi tarvitsemaansa mielenterveyskuntoutukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.30.60 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa Kansaneläkelaitoksen korvaamaan psykoterapiaa.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

04. *Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Ympäristöministeriö on esittänyt lisärahoitusta Suomen ympäristökeskukselle siltä osin kuin hallituksen esitys lisätalousarvioksi ei riitä tur-

vaamaan toimivaltaisen ympäristöviranomaisen, Suomen ympäristökeskuksen, lakisääteisten velvoitteiden asianmukaista hoitamista.

Ministeriön asiantuntijoiden mukaan EU:n REACH-kemikaaliasetuksen velvoitteet ovat erittäin vaativia ja edellyttävät huomattavaa kemikaalialan huippuosaamista. Resursseja ei siten ole Suomen ympäristökeskuksen nykyisen tiukan budjetin puitteissa mahdollista järjestää sisäisin siirroin, vaan tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi olisi välttämätöntä palkata neljä henkilötyövuotta lisää, joka merkitsisi 200 000 euroa lisäasiantuntijaresursseina.

Suomen ympäristökeskus on myös lain säätäjä asiantuntijaviranomainen, jolla on velvollisuus antaa lausuntoja kasvinsuojeluaineiden hyväksymisen edellytyksistä ympäristöriskien osalta. Kasvinsuojeluaineista annetun lainmuutoksen seurauksena lausunnoista tuli maksullisia vuoden 2007 alusta. Tämä johti hakemusruuhiin juuri lainmuutoksen kynnyksellä. Hakemusruuhiin purkuun tarvittaisiin välittömästi 4,5 henkilötyövuotta vuosina 2008 ja 2009, joka palkkakustannuksina tarkoittaa noin 300 000 euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.04 otetaan lisäyksenä 500 000 euroa Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoihin ja että momentin perusteluihin lisätään, että määrärahasta kohdennetaan 200 000 euroa EU:n REACH-kemikaaliasetuksen toimeenpanoon ja 300 000 euroa aiemman kasvinsuojelulainsäädännön aiheuttaman hakemusruuhiin purkamiseen.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

60. *Siirto valtion asuntorahastoon*

Hallituksen esityksen vuoden 2008 toiseksi lisätalousarvioksi mukaan vuonna 2008 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää määräaikaista 10 000 euron asuntokohtaisia käynnistysavus-

tuksia yhteensä enintään 10 000 000 euroa valtion ja Helsingin seudun kuntien väliseen aiesopimukseen sitoutuneissa kunnissa. Tuki on kohdistettu niille, jotka rakennuttavat vuokra- tai asumisoikeusasuntoja muille kuin erityisryhmille. Valtion lisäksi sopimuksessa ovat mukana Espoon, Helsingin, Hyvinkään, Järvenpään, Kauniaisten, Keravan ja Vantaan kaupungit sekä Kirkkonummen, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Sipoon, Tuusulan ja Vihdin kunnat.

Sosialidemokraatit ovat esittäneet, että yleisiä korkotukien ehtoja tulisi pikaisesti parantaa kohtuuhintaisen asuntotuotannon elvyttämiseksi koko maassa. Hallituksen esityksen sisältämä ehdotus perustuu Helsingin seudun kuntien aiesopimukseen ja keskittyy vain pääkaupunki-

seutuun. On tärkeää, että vastaava korkotukimalli laajennetaan pikaisesti koskemaan myös muita kasvukeskuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.20.60 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että määräaikaisia käynnistysavustuksia koskeva Helsingin seudun kuntien väliseen aiesopimukseen perustuva avustusjärjestelmä tulee kehyskaudella 2009–2011 laajentaa myös muihin kasvukeskuksiin.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2008

Kari Rajamäki /sd
Matti Saarinen /sd
Lauri Kähkönen /sd
Tuula Väättäinen /sd

Reijo Kallio /sd
Pia Viitanen /sd
Jutta Urpilainen /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd

VASTALAUSE 3 /vas

Yleisperustelut

Asumiskustannukset ovat nousseet vuokra-asuntopulan, korkojen, energian hinnan ja energiaverojen takia erityisesti pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa. Nyt tarvitaan toimia tilanteen helpottamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme yleisperusteluissa lausuttavaksi:

Vastalauseen lausumaehdotus

*Eduskunta edellyttää hallitukselta pikaisia toimia asumiskustannusten alentamiseksi ja kohtuuhintaisen vuokra-asunto-
tuotannon lisäämiseksi.*

Yksityiskohtaiset perustelut**MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 24****ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö**

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesityksessä vuodelle 2008 hallitus vahvistaa, että se on sitoutunut kehitysyhteistyön määrärahojen nostossa YK:n asettamaan tavoitteeseen eli 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Suomi on sitoutunut vuonna 2005 myös Eurooppa-neuvoston päätökseen, jonka mukaan vuoteen 2010 mennessä kehitysyhteistyömäärärahat nostetaan 0,51 prosenttiin bruttokansantulosta ja vuoteen 2015 mennessä 0,7 prosenttiin.

Hallituksen ensi vuoden budjettiesityksen kehitysyhteistyömäärärahojen arvioidaan olevan 0,44 prosenttia BKTL:sta. Hallituksen vuotuiset

lisäykset kehitysapuun ovat niin vaatimattomia, että käytännössä YK:n vaatimaa tasoa ei saavuteta koskaan.

Viite: LTA 1/2008 vp (Sirnö).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 24.30.66 otetaan
lisäyksenä 50 000 000 euroa.*

Pääluokka 25**OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****10. Tuomioistuimet ja oikeusapu**

04. Oikeusaputoimistojen ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeusministeriö on viime vuosina tietoisesti kehittänyt syyttäjien ja tuomareiden toimintamahdollisuuksia sekä resursseja. Oikeusaputoimistoihin ei kuitenkaan ole taattu riittäviä resursseja tarpeeseen nähden.

Tuloerojen kasvaessa ja oikeudenkäyntikulu-
jen noustessa matalan kynnyksen oikeusavun
tarve on selkeästi kasvanut. Oikeusaputoimistot
ovat saamassa uusia tehtäviä. Toimistojen hen-
kilökunnalla ei kuitenkaan ole ollut samaa mah-
dollisuutta kuin syyttäjillä, tuomareilla ja asian-
ajajilla erikoistua. Siksi oikeusaputoimistojen
henkilöstöä on pyrittävä kouluttamaan ja käsitte-
lyaikoja lyhentämään.

Viite: LTA 6/2008 vp (Sirnö).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 25.10.04 otetaan
lisäyksenä 1 000 000 euroa käytettäväk-
si oikeusaputoimistojen käsittelyaiko-
jen lyhentämiseen, henkilöstön koulut-
tamiseen sekä toimintatavoitteiden ja
henkilöstöresurssien turvaamiseen.*

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan suunnattujen resurssien tarve kasvaa rajat ylittävän työvoiman liikkuvuuden ja työperäisen maahanmuuton lisääntyessä. Torjunta vaatii tuki tässä aloitteessa esitetyn määrärahan lisäyksen ohella myös muita toimia. Lisäksi tarvitaan lainsäädännön muutoksia ja ulkomaista työvoimaa käyttävien yritysten valvonnan tiukentamista. Tarvitaankin tehokas toimenpideohjelma harmaan talouden torjumiseksi. Siinä keskeistä tulisi olla:

- tilaajan tai teettäjän velvoitteiden ja todellisen tilaajavastuun (mm. työsuhtesaatavien suoritusvastuu laiminlyöntitilanteissa) vahvistaminen
- arvonlisäveron käännetty verovelvollisuus
- työmarkkinajärjestöjen kanneoikeus
- luottamusmiesten ja henkilöstön edustajien valvonta-, tiedonsaanti- ja neuvotteluoikeuksien ja työsuhteturvan parantaminen
- ulkomaista vuokratyövoimaa käyttävien yritysten reaaliaikainen ilmoitusvelvollisuus henkilöstöstään verottajalle
- ulkomaisen työvoiman työehtojen tarkastusresurssien lisääminen työsuojelupiireissä.

Tilaajavastuulaki on osoittautunut puutteelliseksi, koska laki ei edellytä tilaajan tai teettäjän suoraa vastuuta alihankintaketjuun kuuluvan yrityksen laiminlyödessä työsuhteeseen liittyviä velvoitteitaan. Todellinen tilaajavastuu edellyttäisi myös taloudellista suoritusvastuuta alihankkijayrityksen laiminlyönneistä.

Ulkomaisten vuokratyövoimaa välittävien yritysten toimintaan on tutkimuksissa todettu liittyvän kansainvälistä talousrikollisuutta, rahanpesua ja ihmiskaupan kaltaista työvoiman riistoa.

Ulkomaista vuokratyövoimaa käyttävät yritykset on velvoitettava ilmoittamaan luettelo henkilöstöstään reaaliajassa verohallinnolle. Tilaajalla, pääurakoitsijalla tai vuokratyövoiman

käyttäjäyrityksellä tulee olla viime kädessä vastuu luetteloiden päivittämisestä ja tietojen todenperäisyydestä.

Käännetyn arvonlisäverovelvollisuuden käyttöönotto ei ole Suomessa edennyt, vaikka verojen maksamatta jättämisestä koituu valtion verotulojen menetyksen lisäksi rehellisesti toimiville yrityksille merkittävä kilpailuhaitta. Viimeksi valtiovarainministeri tänä keväänä torjui ajatuksen.

Käännetyllä verovelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että aliurakoitsijan sijasta pääurakoitsija määrätään verovelvolliseksi alihankintapalvelujen myynnistä suoritettavasta verosta. Tämä on erityisen tärkeää siksi, että nykyään urakat muodostavat pitkiä ketjuja ja veron ja maksujen laiminlyöntiä esiintyy nimenomaan ketjujen etäpäässä. Käännettyyn arvonlisäverovelvollisuuteen on siirrytty useissa EU-maissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*momentille 25.30.01 otetaan lisäyksenä
2 500 000 euroa.*

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Jo ennen uutta vankeuslakia maamme vankiloista uupui noin 100 henkilötyövuotta tarpeeseen nähden. Tilanne ei valitettavasti ole uuden vankeuslain aikana parantunut, ja valtion tuottavuusohjelma on entisestään leikannut vartijoiden määrää vankiloissa. Kyse on selkeästä uhas- ta sekä vartijoiden työturvallisuudelle että vankien turvallisuudelle.

Lisäksi vankiloilta on tämän kevään aikana edellytetty 2 000 000 euron lisäsäästöjä, joilla entisestään heikennetään vankiloiden mahdollisuutta toteuttaa rangaistusajan suunnitelmien mukaisia toimia katkaisemaan uusintarikollisuuden kierrettä.

Uuden vankeuslain mukaiset työ- ja kuntoutustoiminnot tai rangaistusajan suunnitelmien toteuttaminen käytännössä ilman riittäviä re-

sursseja ja henkilöstöä ovat yksinkertaisesti mahdollittomia.

Wuolijoen raportin pohjalta oikeusministeriö käynnisti vuonna 2007 yhteistyössä Rikosseuraamusviraston kanssa kehittämisohjelman. Uudistukset ja kehittäminen ovat varmasti tarpeen, mutta nykyisen vankeuslainsäädännön kuntouttamista ja perusoikeuksia edistävät tavoitteet jäävät jälleen kerran henkilöstön aliresursoinnin jalkoihin.

Kuntouttamista, päihdetyötä, työtoimintaa ja ohjausta on vaikeaa järjestää ilman asianmukaista rahoitusta. Mikäli oletetaan, että vartijat oman päätoimensa ohella hoitavat toisella kädellä näitäkin tehtäviä, niin tuottavuusohjelman ikeessä elävä vankeinhoito on nopeasti vaikeuksissa. Vaikka vankiluvun ilmoitetaan laskevan, niin vangit ovat entistä haasteellisempia ja usein myös väkivaltaisempia runsaan päihteidenkäytön vuoksi.

Esimerkiksi Pelson vankilassa nykyiset säästötavoitteet ja tuottavuusohjelma johtavat siihen, että juuri kuntouttavasta toiminnasta ja päihdetyöstä joudutaan karsimaan, vartijatyövoimaa on liian vähän ja henkilökunta väsy joutuessaan elämään jatkuvassa, kovassa työpaineessa sairaslomien vuoksi. Jo kahdella uudella vartijalla voitaisiin tilannetta rauhoittaa, lisätä vankien ja työntekijöiden turvallisuutta sekä vahvistaa Pelson vankilan toimintaedellytyksiä.

Lisäksi toimintarahoituksen turvaaminen vahvistaisi kuntouttamisen ja päihdetyön mahdollisuuksia vankilassa, ja näin ollen toteutettaisiin aidosti myös nykyisen vankeuslainsäädännön henkeä ja hyviä tavoitteita, jotka nyt uhkaavat jäädä pelkäksi kirjaukseksi paperille.

Viite: LTA 8/2008 vp (Sirnö), LTA 9/2008 vp (Kyllönen).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 otetaan lisäyksenä 2 500 000 euroa vankiloiden toimintamenoihin.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Satojen ja yhä vain lisääntyvien työttömien poliisien aiheuttama ongelma ei johdu siitä, että tulevia poliiseja olisi koulutettu liian paljon.

Jokainen kansalainen ymmärtää, että kansalaisten yleisen turvallisuuden sekä rikosten ennaltaehkäisyn kannalta on tärkeää, että poliisi on henkilökohtaisesti näkyvillä kaikissa nykyisissä kunnissa.

Vanhasen-Kataisen hallitus keskittyy lähinnä suurituloisten ja yritysten verojen alentamiseen, minkä takia lähes jokaisella yhteiskuntasektorilla kansalaisille tärkeät palvelut ja yleinen turvallisuus ovat heikkenemässä ja aiempaa kauempana saavutettavissa.

Siksi on perusteltua korottaa toisen lisätalousarvioehdotuksen vaatimatonta määrärahaa työttömien poliisien työllistämiseksi. Valiokunnan 0,6 milj. euron lisäys ei ole riittävä.

Viite: LTA 12/2008 vp (Puhjo).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 otetaan lisäyksenä 2 400 000 euroa.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskukset

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hätäkeskuslaitoksen toimintaongelmia on paikallitu tilapäisillä ratkaisulla. Näillä ei kuitenkaan ole pystytty poistamaan epäyhtenäisiä järjestelmiä ja käytäntöjen tuomia ongelmia eikä pätevän henkilökunnan puutetta. Määrärahoja onkin tarpeen korottaa palvelutason parantamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.30.02 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulkomaalaisviraston muuttuminen Maahanmuuttovirastoksi tuo tullessaan hallinnollisia ja toiminnallisia muutoksia. Osana näitä muutoksia on oltava maahanmuuttajien asiointiin liittyvien neuvontapalveluiden kehittäminen.

Tällä hetkellä edes kantasuomalaisille ei avaudu, miksi neuvonta on keskitetty vain tiettyihin päiviin rajallisilla tuntiajoilla. Rajoitettuina aikana ei edes välttämättä saa tarvitsemaansa palvelua. Toisaalta hyvätkään ohjeet internetistä eivät auta, jos tietokone on tuntematon tai saavuttamattomissa taikka lukutaitoa ei netissä käytettävillä kielillä ole.

Maahanmuuttovirastoon tarvitaan selkeästi monikielinen puhelinneuvontapalvelu, ennen kuin voimme puhua edes asianmukaisesta palvelutoiminnasta.

Viite: LTA 16/2008 vp (Sirnö).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.40.01 otetaan lisäyksenä 250 000 euroa maahanmuuttajien neuvontapalveluiden järjestämiseen.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilla on valtuus maavoimien materiaalin kunnossapidon yksityistämisestä. Katsomme, että maavoimien huolto- ja korjaustyöt pitää tehdä omana toimintana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 27.10.01 poistetaan valtuus, jonka mukaan saa tehdä maavoimien materiaalin kunnossapitopalveluita koskevia sopimuksia.

Lisäksi ehdotamme,

että perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta ei hyväksy maavoimien huolto- ja kunnostustöiden ulkoistamista ja puolustusvoimien henkilöstön siirtämistä ulkopuoliseen yhtiöön. Työt on hoidettava tulevaisuudessakin puolustusvoimien omana toimintana.

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Emme pidä indeksikorotuksia perusteltuina.

Hallitus pyytää valtuutta solmia sopimuksia, jotka liittyvät strategisen ilmakuljetuskyvyn (Strategic Airlift Capability eli SAC) kehittämishankkeeseen. Hanke ei vahvista Suomen puolustusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 27.10.18 vähennetään 20 700 000 euroa indeksikorotuksista ja

että momentilta poistetaan SAC-tilausvaltuus ja siihen liittyvä 13 500 000 euron määräraha.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Palvelut valtioyhteisölle

88. Senaatti-kiinteistöt

Emme hyväksy perusteluissa mainittujen kiinteistöjen siirtämistä uusille tytäryhtiöille. Vain siirto suoraan yliopistoille voi tulla kyseeseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 28.20.88 perusteluja muutetaan siten, että yliopistokiinteistöjä voidaan käyttää yliopistojen pääoman muodostamisessa niin, että yliopistokiinteistöt siirretään suoraan yliopistojen taseeseen.

90. Kuntien tukeminen

32. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2008 esitetään kuntien harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen määrärahaa 20 miljoonaa euroa. Raha on riittämätön, sillä vain murto-osa harkinnanvaraista tukea hakeneista kunnista on saanut tarvitsemaansa apua. Suurin osa taloudellisissa vaikeuksissa kamppailevista kunnista tarvitsee apua äkillisesti lisääntyneiden erikoissairaanhoidon ja lastensuojelutoimien kustannuksista selvitäkseen.

Vaikka tarve on suuri, hallitus aikoo tulevina vuosina leikata harkinnanvaraista tukea rajusti. Samaan aikaan hallitus esittää, että tältä momentilta korvataan myös äkilliset, inhimillisestä toiminnasta aiheutuneet katastrofit, kuten Nokian vesiongelma ja Tuusulan ampumavälikohtaus.

Kuntien harkinnanvarainen avustus on tarkoitettu ensisijaisesti tilapäisten taloudellisten ongelmien ratkaisuun. Nokian sekä Tuusulan kaltaisiin katastrofeihin valtion on osallistuttava erillissummalla, joka ei ole pois taloudellisissa vaikeuksissa kamppailevilta kunnilta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.32 otetaan lisäyksenä 17 500 000 euroa kuntien harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen, mistä saa käyttää 1 000 000 euroa erillisenä avustuksena Tuusulan kunnalle Jokelan koulukeskuksen ampumisvälikohtauksesta aiheutuviin ylimääraisiin kustannuksiin ja 1 500 000 euroa Nokian kaupungille vesijohto-onnettomuudesta aiheutuneisiin ylimääraisiin kustannuksiin.

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Ammatillinen koulutus

01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Voimassa olevassa yhdenvertaisuuslaissa säädetään ikään, etniseen ja kansalliseen alkuperään, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, terveydentilaan, vammaisuuteen, sukupuoliseen suuntautumiseen sekä muuhun henkilöön liittyvään syyhyn perustuvan syrjinnän kiellosta. Syrjinnäksi määritellään välitön ja välillinen syrjintä sekä kiellettyyn syrjintäperusteeseen liittyvä häirintä ja ohje ja käsky syrjiä. Epäsuohtuisan kohtelun tai kielteisten seurausten kohdistaminen henkilöön, joka ryhtyy tai osallistuu toimiin laissa tarkoitetun yhdenvertaisuuden turvaamiseksi, kielletään vastatoimena.

Nuorisotakuun yhteydessä hallitus on puolestaan sitoutunut siihen, että kaikille alle 25-vuotiaille tarjotaan koulutus-, työharjoittelu- tai työ-

pajapaikka viimeistään kolmen kuukauden yhtäjaksoisen työttömyyden jälkeen.

Opetusministeriö on asettanut tavoitteen, että vuonna 2006 kaikilla peruskoulunsa päättäneillä vaikeimmin vammaisilla nuorilla on mahdollisuus perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen, joko tutkintotavoitteisena koulutuksena tai vammaisten valmentavana ja kuntouttavana opetuksena ja ohjauksena. Tarkoituksena on, että vaikeimmin vammaisten koulutuksen järjestäjinä toimivat ensisijaisesti ammatilliset erityisopilaitokset. Hallituksen talousarviossa ei kuitenkaan ole osoitettu riittäviä taloudellisia resursseja tähän yhdenvertaisuutta vahvistavan ja nuorisotakuuta toteuttavan tavoitteen toteuttamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.01 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa valtion ammatillisen koulutuksen erityisopetukseen.

30. Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärät ovat kasvussa. Tänä syksynä opintonsa on aloittanut yli 60 000 uutta opiskelijaa. Vaikka ammatillinen koulutus on pääosin maksutonta, joutuvat ammattikoululaiset ja heidän perheensä vuosittain maksamaan useita satoja euroja oppikirjoista. Yhdistetyssä ammatti- ja lukiokoulutuksessa kustannukset ovat vielä suuremmat: oppilas joutuu maksamaan sekä lukion että ammattikoulun kirjoista.

Lapsiperheiden köyhyys on Suomessa viime vuosina kaksinkertaistunut. Köyhissä lapsiperheissä elää jo yli 120 000 lasta. Oppikirjojen kalleus on todellinen rasite kaikille, mutta etenkin pienituloisille perheille. Kirjojen hankintakulut ovat suuria myös suhteessa siihen opintotukeen, jota ammattikoululaisille voidaan myöntää. Ammattiin opiskelevien järjestö Sakki ry on huolissaan tilanteesta, jossa suurin osa täysikäisistä opiskelijoista joutuu käymään ansiotyössä kattaakseen opiskelusta aiheutuvat kus-

tannukset. Tämä osaltaan haittaa myös opintoihin keskittymistä.

Oppimateriaalien maksullisuus on ristiriidassa opetuksen maksuttomuusperiaatteen kanssa. Tämä tilanne on koulutuksen tasa-arvoperiaatteen vastainen ja syrjii pienituloisten perheiden lapsia ja heidän kouluttautumismahdollisuuksiaan. Yhteiskunnan tulisinakin kustantaa ammatitiin opiskeleville oppikirjat koulutuksellisen tasa-arvon turvaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.20.30 otetaan lisäyksenä 30 000 000 euroa ammatillisessa peruskoulutuksessa olevien oppilaiden kirjojen kustantamiseen.

50. Yliopisto-opetus ja -tutkimus

01. Yliopistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Laadukas, alueellisesti kattava ja kaikkia palveleva koulutusjärjestelmä on suomalaisen yhteiskunnan demokraattisen ja tasa-arvoisen kehityksen perusta. Esiopetus, peruskoulu, toisen asteen koulutus sekä opisto-, ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-tason opetus muodostavat rikkomattoman oppimisen ketjun, jonka varassa suomalainen yhteiskunta on pärjännyt kansainvälisissä medioissa.

Suomen kaksikymmentä yliopistoa muodostavat, yhdessä ammattikorkeakoulujen kanssa, alueellisesti melko kattavan verkoston. Yliopistojen ja korkeakoulujen merkitys alueiden kehitykselle ja hyvinvoinnille on hyvin merkittävä — ei pelkästään talouden ja työllisyyden kannalta, vaan myöskin sen henkisen vireyden vuoksi, joka seuraa korkeaa tutkimusta ja opetusta kuin hai laivaa. Voidaan perustellusti väittää, että yliopistolaitoksemme — ja tietenkin myös ammattikorkeakoulumme — sotien jälkeen eivät ole olleet vain talouden ja ammattiosaamisen kehittäjiä, vaan myös merkittäviä tekijöitä suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoistamisessa.

Nyt Matti Vanhasen hallitus aikoo muuttaa kaiken.

Yleissivistävä Humboldt-tyyppinen yliopisto aiotaan muuttaa markkinariippuvaiseksi elinkeinolämän tuotantolaitokseksi. Lähtölaukaus tapahtui niin sanotun innovaatioyliopistohankkeen kehittämisessä, kun päätettiin yhdistää Helsingin kauppakorkeakoulu, Teknillinen korkeakoulu ja Taideteollinen korkeakoulu

Hallituksen ohje muille paitsi innovaatioyliopistoille lisärahoituksen hankkimiseksi niin, että yliopiston hankittua 75 miljoonaa euroa yksityistä pääomaa se saisi valtiolta 2,5-kertaisen rahasumman, on käytännössä täysin epärealistinen.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä on sinisilmäistä ajatella, että yksityisen pääoman lahjoittaja ei vaatisi rahoilleen vastinetta. Tämä vastine tulee näkymään yliopiston hallintoelinten kokoonpanossa, ja niiden kautta yliopiston tutkimuksen ja opetuksen priorisoinnissa. Tekniset, luonnontieteelliset, nopeasti sovellettavissa ja taloudellisesti hyödynnettävissä olevat alat tulevat pärjäämään. Mutta miten käy humanististen, yhteiskunnallisten ja taiteen alojen kanssa — puhumattakaan perustutkimuksesta?

Epärealististen ja vajavaisten rahoitussuunnitelmien kautta yliopistojamme uhkaa resurssipula ja näivettyminen. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä katsookin, että yliopistojen kehittäminen vaatii pitkäjänteistä työtä ja selkeää taloudellista lisäresursointia kaikkien yliopistojen toimintaan.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä myös katsoo, että uuden Aalto-yliopiston toimintamenot rahoitetaan muiden yliopistojen tapaan momentilta 29.50.01.

Viite: LTA 21/2008 vp (Sirnö).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.50.01 otetaan lisäyksenä 80 000 000 euroa yliopistojen toimintamenoihin.

20. Yliopistolaitoksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Yliopistokeskukset perustettiin vuoden 2004 alusta lukien Kajaaniin, Kokkolaan, Lahteen,

Mikkeliin, Poriin ja Seinäjoelle. Ne vahvistavat yliopistotoiminnan alueellista kattavuutta ja alueellista vaikuttavuutta ja niillä on ollut merkittävä rooli sijaintikuntien elinkeinotoiminnan kehittymisessä ja asukasphojan vahvistamisessa.

Panostukset keskusten kehittämiseen ovat kuitenkin olleet riittämättömiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.50.20 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa yliopistokeskusten kehittämiseen.

87. Valtion rahoitus innovaatioyliopiston pääomaan (kiinteä määräraha)

Vasemmistoliiton mielestä tarvitaan aitoa sitoutumista yliopistojen perusopetuksen rahoituksen selkään kasvattamiseen, ja rahoitusta myönnettäessä valtion on huolehdittava siitä, että kaikki yliopistot ovat rahoituksen suhteen tasarvoisessa asemassa.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä innovaatioyliopiston kaupallistamisessa kyse on siitä, aiotaanko koko sivistysyliopisto romuttaa markkinaehtoisen businessyliopiston tieltä, ja miten koko yliopistokentän toimivuus, kehittäminen ja rahoitus järjestetään niin, että yliopistojen autonomisuus ja sivistystehtävä turvataan.

Yliopistojen rahoituksen kytkeminen yksityiseen rahoitukseen ei vain vaaranna tieteen tekemisen riippumattomuutta. Se myös vaarantaa yliopistojen alueellisen verkoston. Se vaarantaa eri tieteenalojen — erityisesti humanististen, hallinnollisten ja sosiaalisten aineiden olemassaolon. Siksi vasemmistoliitto vastustaa innovaatioyliopiston yksityistämistä ja sen asettamista erityisasemaan muihin yliopistoihin nähden.

Momentille 29.50.20 ehdotimme välitöntä lisäystä yliopistoille. Muilta osin yliopistojen ja korkeakoulujen rahoitus tulee ratkaista yhtenäisellä tavalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentti 29.50.87 poistetaan ja perusteluksi lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että kaikkien yliopistojen ja korkeakoulujen rahoitus ratkaistaan tasa-arvoisella, tieteen tekemisen riippumattomuutta edistävällä ja taloudellisesti kestäväällä tavalla lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä.

80. Taide ja kulttuuri

51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)

Valtion taiteilija-apurahan suuruus on 1.6.2006 lukien ollut 1 254 euroa kuukaudessa ja vuositasolla 15 048 euroa. Kuitenkaan valtion taiteilija-apuraha ei edelleenkään ole edes sillä reaalilla tasolla, jolla se oli vuonna 1970, kun taiteilija-apuraha otettiin käyttöön. Apurahalla taiteilija kustantaa itselleen työvälineet ja työtilat sekä huolehtii omasta ja mahdollisten elätettävien toimeentulosta apurahakauden aikana.

Myönnettyjen taiteilija-apurahavuosien määrä on edelleen tuntuvasti jäljessä aiemmista sitoumuksista. Apurahojen merkitys taiteen ammattilaisten työskentelymahdollisuuksille on selkeästi lisääntynyt. Siksi Vasemmistoliiton mielestä myös apurahan saajien määrää on kasvatettava. Lisäksi taiteilijoiden kaikkia apurahoja tulee korottaa, jotta apurahat voitaisiin verottaa ja ne oikeuttaisivat taiteilijat sosiaali- ja eläketurvaan. Tasokorotus on välttämätön, jotta taiteilijoiden nettotulot eivät vähenisi. Yksityisten säätiöiden maksamien apurahojen taso vaihtelee, mutta uudistus koskisi myös niitä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.80.51 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa taiteilija-apurahan tason ja määrän nostamiseen.

Pääluokka 30

**MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNON
HALLINNONALA**

50. Vesitalous

77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt (siirtomääräraha 3 v)

Vesistöjen säilyttäminen puhtaina ja puhtaan käyttöveden turvaaminen kaikille suomalaisille edellyttää siirtoviemäreiden rakentamisen lisäämistä, joka mahdollistaisi pienten heikkotehoisten puhdistamojen poistamista käytöstä ja jätevesien puhdistamista tehokkaammissa puhdistamoissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.50.77 otetaan lisäyksenä 1 500 000 euroa.

Pääluokka 31

**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

24. Tiehallinto

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus ehdottaa lisäystä puunsaannin edistämiseen. Perustienpitoon tarvittaisiin kuitenkin selvä tasokorotus, sillä määrärahat ovat jo vuosia olleet riittämättömät ja näin on syntynyt kunnossapitovelkaa vuosittain, mikä uhkaa rapauttaa perustieverkon kuntoa. Erityisesti alemman tieverkoston kunto on heikentynyt huolestuttavasti

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa.

40. Ratahallintokeskus*21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)*

Hallitus esitti vähäistä lisäystä perusradanpitoon. Ratojen perusparannusrahat ovat jääneet pahasti jälkeen, mikä merkitsee radoilla alhaisempia akselipainoja ja nopeusrajoituksia radan heikosta kunnosta johtuen. Liikenneturvallisuuden parantamiseksi on nopeutettava tasoristeysten vähentämistä. Vakavia tasoristeysongelmia muuttuu useita vuosittain. Liikenteen päästöjen vähentämiseksi on rautateiden kilpailukykyisyys matkustaja- ja tavaraliikenteessä turvattava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 31.40.21 otetaan
lisäyksenä 20 000 000 euroa.*

Pääluokka 32**TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL-
LINNONALA****50. Alueiden kehittäminen***63. Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 2 v)*

Kainuun maakunta -kuntayhtymä on toiminut nyt noin 3 vuotta, ja kokemusten perusteella voidaan arvioida, miten maakuntamalli on taloudellisesta näkökulmasta toiminut. Mallin tarkoituksena on luoda Kainuuseen rakenne, joka kykenee selviytymään palvelujen järjestämisestä myös tulevaisuudessa. Kokeilun käynnistyessä siirtyi yhdeksän kunnan toiminnasta noin 60 prosenttia maakunnan vastattavaksi.

Maakunnan tavoitteena ensimmäisenä toimintavuonna 2005 oli, etteivät menot kasva edelliseen vuoteen verrattuna. Tavoitteeseen ei täysin päästy. Maakunnan toiminnan menot kasvoivat 1,6 prosenttia verrattuna kunnilta siirtyneeseen lähtötasoon. Kainuun kuntien aiempien vuosien nettomenojen kasvu on ollut keskimäärin noin 7 prosenttia vuosittain. Kattamatonta

alijäämää oli vuoden 2005 lopussa yhteensä 2,9 miljoonaa euroa.

Vuonna 2006 maakunnan kokonaismenot poistot mukaan lukien kasvoivat 3,4 miljoonaa euroa enemmän kuin maakunnan tulot, ja kun vuodelta 2005 oli jo syntynyt rahoitusvajetta yhteensä 3,8 miljoonaa euroa, syntyi vuodelta 2006 alijäämää yhteensä 7,2 miljoonaa euroa.

Vuosien 2005—2006 keskimääräinen menojen kasvu oli 3,6 prosenttia vuodessa. Tämä on noin puolet valtakunnallisesta kasvusta. Kuluvan vuoden talousarvion mukaan menojen kasvu viime vuoteen verrattuna on 2,7 prosenttia ja suunniteltu alijäämä noin 5 miljoonaa euroa. Tämänhetkisen arvion mukaan sekä tulojen että menojen kasvu tulee olemaan arvioitua suurempaa. Alijäämää syntyynee enemmän kuin suunniteltu 5 miljoonaa euroa.

Samanaikaisesti, kun kuntien vuosikatteen ovat parantuneet, maakunnan vuosikate on muuttunut negatiiviseksi. Kun Kainuun kuntien yhteenlaskettuun alijäämään, 30,4 miljoonaa euroa, lisätään maakunnan alijäämät, on Kainuun kuntakentän katettavana yhteensä 39,6 miljoonaa euroa vuoden 2006 lopussa. Vuoden 2007 lopussa katettavat alijäämät ovat arvioiden mukaan jo noin 50 miljoonaa euroa.

Vaikka menokehitys on hillittyä, niin Kainuun alueella julkisiin palveluihin kohdistuvat rasitukset ovat keskimääräistä suuremmat. Ikärakenne on muuta maata raskaampi, sairastavuus korkeampi ja työttömyys korkeampaa. Stakesin mukaan Kainuun terveydenhuollon palvelutarve ylittää 15 prosentilla maan keskimääräisen palvelutarpeen. Saman selvityksen mukaan Kainuun terveydenhuollon palvelut on kuitenkin pystytty tuottamaan 15 prosenttia maan keskimääräisiä kustannuksia edullisemmin. Sosiaali- ja terveystoimiala muodostaa maakunnan nettokustannuksista yli 90 prosenttia, joten oleellista kustannusten kehityksen kannalta on se, miten sosiaali- ja terveystoimenot kehittyvät.

Kovista ponnisteluista huolimatta alijäämää on syntynyt sekä maakunnalle että kunnille. Rahoitusprosentin nostaminen tasolle, jolla voitaisiin kattaa myös vanhat alijäämät (15 miljoonaa euroa), on käytännössä mahdoton.

Kuntien valtionosuuslain mukaan sisäasiainministeriö voi myöntää harkinnanvaraista yhteistoiminta-avustusta, jos kuntien välinen yhteistoiminta on laaja-alaista tai se on kuntien palvelujen järjestämisen ja talouden kehittämisen kannalta merkittävää. Valtio tukee kuntaliitoksia kuntajakolaissa säädetyllä tavalla. Jos Kainuun muutosta tuettaisiin kunnilta siirtyneen toiminnan (60 %) ja asukasluvun (81 000) suhteessa, avustus olisi 15,5 miljoonaa euroa.

Kainuu on tehnyt ja tekee kehittämistyötä uranuurtajana. Tehty työ ja jo annetut näytöt kertovat suuresta muutoksesta. Siirtymävaiheessa tarvitaan valtiontukea. Kainuun kunnat ovat jo ennakkoon toteuttaneet osaltaan Paras-hankkeen palvelurakennetavoitteet. Kainuun hallintokokeilu ei ole palvelurakenteen osalta kokeilua.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 32.50.63 otetaan lisäyksenä 7 500 000 euroa Kainuun maakunta -kuntayhtymän talouden poikkeukselliseen tuen tarpeeseen.

60. Energiapolitiikka

43. Kioton mekanismit (arviomääräraha)

Suomi on jäämässä jälkeen Kioton sopimuksen velvoitteistaan ja Euroopan unionin yhteisestä taakanjakosopimuksesta, jonka mukaan Suomen kasvihuonekaasupäästöjen tulee seuratajaksolla pysyä vuoden 1990 tason alapuolella.

Kuitenkaan vuoden 2008 toisen lisätalousarvion työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan energiapolitiikkaluvussa ei ole eristetty todellisia edellytyksiä tehokkaille toimille energiatalouden kehittämiseksi ympäristömyönteiseksi eikä uusiutuvan energian käyttöönotolle.

Edelleenkin demonstraatiotuki ei ole energiatuen osana. Demonstraatiotuki on erityistukimuoto, jonka tukemiseen valtiovalta osallistuu tavallista suuremmalla suhteellisella osuudella hankkeen sisältämän erityisarvon vuoksi. Soveltamalla demonstraatiotukea voidaan uusiutuvan energian käyttöönottoa edistää voimaperäisesti

ja nykyistä nopeammin, mikä on myös Kansallisen ilmastostrategian toteutumisen vaatimuksena. Demonstraatiotuen puuttuminen talousarviosta johtaa puolestaan suurien erityishankkeiden etenemisen viivästymiseen.

Demonstraatiohankkeet ovat välttämättömiä myös maamme energiateknologian vientitoiminnan näkökulmasta.

Viite: LTA 55/2008 vp (Tiusanen).

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 32.60.43 otetaan lisäyksenä 8 000 000 euroa energia- ja demonstraatiotukeen Kioton tavoitteiden saavuttamiseksi.

80. Työvoimapolitiikka

51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Palkkaperusteisia työllistämistukia kunnille ja kuntayhtymille on vähennetty viime eduskautauskautilla erittäin paljon. Kun palkkaperusteisiin työllistämistukiin vuonna 1998 käytettiin valtion varoja 193 miljoonan euron edestä, niin vuonna 2001 ne olivat puolittuneet 95 miljoonaan euroon. Kuluvan vuoden valtion tulo- ja menoarviokäsittelyssä työllistämistuet kunnille ja kuntayhtymille alennettiin enää 61 miljoonaan euroon.

Pitkäaikaistyöttömyyden jumiutuminen aiheuttaa liian korkealle tasolle edellyttää, että aktiivisia työllistämisvaroja tulee nimenomaan lisätä eikä vähentää, kuten edelleenkin esitetään. Pätkä- ja vuokratyöllisten aiheuttama työttömyystilastoja kaunistuminen ei saa tässä hämätä.

Siksi on perusteltua, että nykyistä työllistämisperustein annettavaa aktiivista työllistämistukea kunnille ja kuntayhtymille nostetaan vuoden 2001 tasolle.

Suomessa jo asuvien maahanmuuttajien suurimmaksi esteeksi kotoutua ovat muodostuneet puutteet suomen kielen taidossa, asenteet maahanmuuttajia kohtaan sekä kiinnittyminen työelämään. Suomessa jo asuvien maahanmuuttajien osalta erot siinä, kenelle muun muassa tarjo-

taan kielenopetusta, riippuvat liikaa myös siitä, millä statuksella maahanmuuttajat Suomessa elävät.

Puuttuva kielitaito hankaloittaa viranomaisasiointia, karsii alan ammattilaisia työnhakutilanteessa jo ennen haastattelua ja ylläpitää maahanmuuttajien syrjäytymistä. Puuttuva kielitaito on myös osoittautunut muuriksi Suomen kansalaisuuden saavuttamisessa, kun ulkomaa-laisvirasto ja poliisi ovat liian usein tulkinneet kansalaisuuslain erittäin vaativan kielivaateen kynnyskysymykseksi edes kansalaisuushakemuksen käsittelylle.

Työllistymisen, kotoutumisen ja sitoutumisen kannalta onkin keskeistä lisätä maahanmuuttajille annettavan kieli- ja kotouttamiskoulutuksen määrää ja samalla myös laajentaa sitä maahanmuuttajien joukkoa, jotka ovat oikeutettuja kyseistä koulutusta saamaan.

Kun työministeriö yhdisti hallinnonalallaan työttömien omatoimisuusavustuksen ja projektituen, vakuutettiin, että työttömien omaehtoisen yhdistys- ja työllistämistoiminnan rahoitusmahdollisuudet ja kokonaisvolyymi säilyvät ennallaan ja että omatoimisuusavustuksen luonne säilyy ennallaan.

Valitettavasti näin ei kuitenkaan käynyt, vaan työttömien yhdistysten toiminta on jouduttu ajamaan alas lukuisilla paikkakunnilla. Siinä yhteydessä menetetään paikkakunnalla se toimija, joka on ottanut vastattavakseen työttömien vaikeimman ryhmän työllistämisen ja aktivoimisen. Viranomaistyöllä ei voida korvata kolmannen sektorin aktiivisuutta eikä työttömien verästukeä.

Viite: LTA 58/2008 vp (Mustajärvi).

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentille 32.80.51 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa, mistä 1 500 000 euroa osoitetaan työttömien omaehtoisen toiminnan tukemiseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tasa-arvotyön toiminnan edellytysten parantamisen keskeinen kysymys on Tasa-arvon tietopalvelun perustaminen pysyväälle pohjalle. Tasa-arvon tietopalvelu on edellytys sukupuolinäkökulman valtatavirtaistamiselle, johon hallitusohjelmassa on sitouduttu. Julkishallinnon lisäksi se palvelee poliitikkoja, tiedotusvälineitä, järjestöjä, kansalaisia sekä tutkijoita.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella perustettu EU:n tasa-arvoinstituutti edellyttää suomalaisen valtakunnallisen Tasa-arvon tietopalvelun yhteistyökumppanikseen muiden EU-maiden tapaan. Edellä olevan perusteella vuoden 2008 toiseen lisätalousarvioon esitetään 180 000 euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.01.01 otetaan lisäyksenä 180 000 euroa Tasa-arvon tietopalvelun perustamiseen.

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Matti Vanhasen ykköshallitus päätti viime kaudella esittää, että alueelliset lautakunnat lakkautetaan ja päätöksenteko siirretään Helsinkiin perustettavaan sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä vastusti tuolloin esitystä vankoin perustein, mutta silloiset hallituspuolueiden edustajat ajoivat esityksen läpi.

Osoitimme vastalauseessamme, että hallituksen esitys oli kestävä. Se rikkoi sekä valtion toimintojen alueellistamisesta annettua lakia että aluepolitiikan yleisiä periaatteita, kun

alueellistamisen sijasta toiminnot haluttiin keskittää maakunnista Helsinkiin.

Ennustimme myös, että valitusten käsittelyajat tulevat siirtymävaiheessa merkittävästi pitenemään. Valittajien kannalta tämä olisi ollut täysin kohtuutonta, koska silloisetkin käsittelyajat eri valitusasteissa olivat aivan liian pitkiä. Ei ole mitenkään perusteltua, että perustoimeentulon turvasta tehdyn valituksen ratkaisua joutuu pahimmillaan odottamaan yli kaksi vuotta.

Maalaamamme uhkakuvat eivät toteutuneet sellaisinaan. Ne toteutuivat vielä pahempina. Odotetun 20 000 valituksen sijasta lautakuntaan tulikin viime vuonna yli 27 000 valitusta, joista ehdittiin käsitellä vain runsaat 13 000. Ratkaisuaika venyi 13 kuukauteen. Eduskunnan oikeusasiamies totesi tarkastusraportissaan tilanteen muuttuneen kestävämmäksi ja jopa Suomen hyväksymien ihmisoikeussopimustenkin vastaiseksi. Näin ei voi jatkaa.

Nyt tosiasiat on osittain tunnustettu ja hallitus toi eduskuntaan esityksen, jolla lautakunnan työtä pyritään tehostamaan ja lisäksi sen voimavaroja on tarkoitettu lisätä. Nämäkin muutokset eivät ratkaisevasti paranna tilannetta. Siksi eduskunta nyt yksimielisesti edellytti, että "sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle turvataan kansalaisten oikeusturvan ja lautakunnan toimintakyvyn edellyttämät henkilöstövoimavarat ja että lautakunnan johtamista sekä työ- ja käsittelyprosesseja seurataan aktiivisesti ja ryhdytään tarvittaviin lisätoimiin lautakunnan toiminnan kehittämiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämiseksi".

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.01.03 otetaan lisäyksenä 500 000 euroa valitusten käsittelyn nopeuttamiseen sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa.

20. Työttömyysturva

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Vasemmistoliitto tähtää perusturvan uudistamiseen ja siten yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden lisäämiseen.

Pääministeri Vanhasen kummankaan hallituksen aikana työttömyysturvaan ei ole tehty sentinkään tasokorotusta. Näin siitäkin huolimatta, että työttömyys on suomalaisen köyhyyden suurin yksittäinen syy. Vaikka työllisyys kohenee, silti yli 200 000 ihmistä on vailla työtä. Vuoden, kuukauden tai viikon aikana vajaatyölliset huomioon ottaen lukumäärä on huomattavasti suurempi. Työttömyyden rakenne on muuttunut vaikeaksi. Pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömien osuus on korkea, ja heidän sijoittumisensa työmarkkinoille on epätodennäköistä ilman erityisiä tukitoimia. Työmarkkinatukiudistuksen seurauksena jo yli kymmenentuhatta työtöntä on sysätty toimeentulotuen varaan. Myös ensi kertaa työmarkkinoille tulevien taloudellinen asema on heikko.

Työttömyyden aikaisen toimeentulon parantaminen on välttämätöntä, jotta mahdollisimman moni syrjäytymisuhan alla elävistä työttömistä pysyisi työmarkkinoiden käytettävissä. Työtön henkilö ei kykene suunnittelemaan pitkäjänteisesti tulevaisuuttaan, mikäli hänen perusturvansa ei ole riittävä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.52 otetaan lisäyksenä 62 000 000 euroa työmarkkinatuen 4 euron suuruisen budjettiperusteisen korotuksen maksamiseen 1.7.2008 lukien.

54. Työvoimapolitiiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)

Ruuan hinta nousee rajusti. Jo nyt juuston, tomatin, kurkun ja margariinin hinnat ovat muutamassa vuodessa kaksinkertaistuneet, makaronin, kananmunien, porkkanan ja leivän hinnat puolitoistakertaistuneet. Kaiken kaikkiaan suo-

malaisten ruokakori on viimeisen 4 vuoden aikana kallistunut 30 prosentilla. Kipeimmin nämä korotukset ovat iskeneet kaikista pienituloisimpiin. Ruuan hinnan raju nousu sekä muidenkin elinkustannusten nousu ovat osoittaneet, että muun muassa työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien ylläpitokorvaukset ovat selkeästi jääneet jälkeen kustannusten noususta.

Vasemmistoliiton mielestä työttömien aktiivisuuden olennainen osa on oltava mahdollisuus kouluttautua ilman taloudellista riskiä. Siksi katson, että nopean kustannusten nousun pitäisi näkyä myös siten, että ylläpitokorvaus nousee 8 eurosta 12 euroon. Ylläpitokorvauksen korotuksen tulee koskea myös työttömyyspäivärahan ja toimeentulotuen saajia, jotka jo tälläkin hetkellä saavat ylläpitokorvausta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.20.54 otetaan lisäyksenä 15 000 000 euroa työmarkkinatuen ylläpitokorvauksen korottamiseen budjettiperusteisesti siten, että ylläpitokorvaus nousee 8 eurosta 12 euroon.

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

01. Työsuojelupiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtion tuottavuusohjelma lamauttaa työsuojelupiirien mahdollisuudet valvoa kentällä, että reilut työnteettämisen pelisäännöt toteutuvat työpaikoilla ja etteivät harmaan talouden ilmiöt kukoista.

Leikkaamisen sijaan juuri työsuojelupiirien arvokkaaseen työhön olisi satsattava, koska onnistunut valvonta tuottaa sekä kansantaloudellisia että inhimillisiä säästöjä.

Viite: LTA 63/2008 vp (Sirnö).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 34.70.01 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa työsuojelupiirien toimintaan.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ympäristöministeriön talousarviokehys on laskeva. Kuitenkin ministeriön työmäärä ja vastuu ympäristön hyvästä tilasta kasvaa, ja ministeriö joutuu ratkaisemaan yhä uusia ongelmia. Ympäristöministeriön lisäksi myös muut ministeriöt ovat mukana ilmastomuutoksen hillitsemisessä. Tästä huolimatta nimenomaan ympäristöministeriön tehtävät ja vastuu tässä kaikkein vaikeimmassa tehtävässä kasvavat.

Keskeinen osa on ympäristöministeriön oma selvitys- ja valmistelutyö sekä osallistuminen YK-vetoiseen kansainväliseen toimintaan.

Viite: LTA 64/2008 vp (Tiusanen).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa ympäristöministeriön toimintaan liittyvän selvitys- ja valmistelutyön, ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen liittyvän globaalin toiminnan mahdollistamiseen.

02. Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtion tuottavuusohjelma lamauttaa ympäristökeskusten mahdollisuudet valvoa kentällä, että kaikissa toiminnoissa noudatetaan kestävä kehityksen periaatteita.

Leikkaamisen sijaan juuri ympäristökeskusten arvokkaaseen työhön olisi satsattava, koska onnistunut valvonta tuottaa sekä kansantaloudellisia että inhimillisiä säästöjä.

Viite: LTA 65/2008 vp (Sirnö).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.02 otetaan lisäyksenä 1 000 000 euroa ympäristökeskusten toimintaan ympäristövalvonnan toteuttamiseksi.

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Voimavarojen puutteen vuoksi SYKE ei pysty hoitamaan REACH-asetuksen toimeenpanon tehtäviä tyydyttävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.04 otetaan lisäyksenä 500 000 euroa, mistä 200 000 euroa REACH-asetuksen toimivaltaisen viranomaisten tehtävien hoitamiseen ja 300 000 euroa kasvin-suojeluaineita koskevien lausuntojen valmisteluun.

Pääluokka 37

VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN

01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velan-hallinta

94. Nettokuoletukset ja velanhallinta (arviomääräraha)

Suomen valtio maksaa pois velkaansa ennätysvauhtia ja kuuluu velkamäärältään kärkeimaiden joukkoon Euroopan maista. Valtionvelan lyhentämisvauhtia voidaan sanoa jopa ceausescumaiseksi, sillä monet tärkeät tulonsiirrot, välttämättömät investoinnit ja uudistukset jäävät tekemättä, koska kamreerijattelu ajaa kaiken muun ohi.

Vuoden 2008 toisen lisätalousarvion varsinaiset tulot, kumulatiivisen ylijäämän käyttö ja 366 miljoonan euron määrärahalisäykset huomioon ottaen toinen lisätalousarvioesitys on 634 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tämä summa on valtiokunnassa pienentynyt vain aavistuksen verran. Ylijäämä ehdotetaan käytettäväksi valtion-

velan lyhentämiseen. Valtionvelkaa vähennetään vuonna 2008 yhteensä 2,5 miljardilla eurolla, ja valtionvelan määräksi vuoden 2008 lopussa arvioidaan vajaan 54 miljardia euroa.

Viite: LTA 70/2008 vp (Mustajärvi), LTA 71/2008 vp (Tiusanen).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 37.01.94 vähennetään 120 030 000 euroa.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

Viime aikoina verotusta on muutettu epäoikeudenmukaisemmaksi. Vanhasen I hallitus poisti suuromistajien varallisuusveron. Vanhasen II hallitus havittelee perintöveron poistamista yritysperinnöiltä, vaikka perintövero ei suinkaan ole ollut pk-yrityksen jatkumisen ongelma vaan pikemminkin kyvykkään ja halukkaan jatkajan löytäminen, milloin yrityksen jatkuminen on ollut ongelma. Vanhasen hallitus ei sen sijaan piitaa siitä, että leskiin kohdistuu suurissa asutuskeskuksissa tuntuva perintövero niin, että se vakavasti vaarantaa aivan tavallisessa perheasunnossa asuvan lesken mahdollisuuden jatkaa asumista kotonaan. Erityisesti ongelma koskettaa niitä leskiä, joiden tulot ovat vähäiset ja joilla ei ole lapsia, jotka ottaisivat kantaakseen perintöveron, vaikka he saavatkin perinnön haltuunsa vuosien päästä.

Lesken aseman parantamiseksi ja oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi on tarpeen kehittää verotusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme luvun perusteluissa lausuttavaksi:

Vastalauseen lausumaehdotus

1) Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee joutuisasti esityksen suurten varallisuuksien verottamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus

2) Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle pikaisesti esityksen lesken perintöveron keventämisestä niin, että perintövero ei vaaranna lesken mahdollisuutta jatkaa asumista kotonaan.

08. Valmisteverot**07. Energiaverot**

Öljyn maailmanmarkkinahinta on noussut tuntuvasti. Raakaöljyn hinta on noin kaksinkertaistunut viimeksi kuluneen vuoden aikana. Viikon alussa öljytynnyri maksoi noin 134 dollaria. Edellisellä viikolla hinta kävi jo lähes 140 dollarissa, mikä oli uusi hintaennätys. Maailman suurimman kaasuyhtiön Gazpromin pääjohtaja Aleksei Miller uskoo, että raakaöljyn hinta nousee ensi vuoden aikana jo 250 dollariin tynnyriltä. Täysin päinvastaisella kannalla on amerikkalainen tutkimusyhtiö Kiplinger, jonka mukaan raakaöljyn hinta laskee tämän vuoden loppuun mennessä 30 prosenttia.

Kiinan ja monen muun Kaukoidän maan riipeä talouskasvu ja kasvavat öljyostot samoin kuin maailman öljyvarantojen rajallisuus ovat olleet markkinoiden tiedossa jo kuukausia ja jopa vuosia. Ne eivät selitä äkkijyrkkää hinnan nousua. Maailman talouskasvun ennakoidaan hidastuvan, minkä myös pitäisi näkyä öljyn hinnassa.

Merkittävä tekijä hintojen nousuun on ollut keinottelupääoman siirtyminen raaka-aineisiin ja muihin hyödykkeisiin. Finanssisijoittajien salkuissa arvioidaan viime vuoden lopussa ol-

leen erimuotoisia sijoituksia, joiden määrä vastaa yli kolmen vuoden maailmanlaajuisia öljytoimituksia.

Kansainvälisesti ei ole toistaiseksi haluttu tai kyetty säätelemään erilaisten finanssisijoittajien toimintaa niin, etteivät ne keinottelullaan nostaisi öljyn tai ylipäänsä monien muidenkaan hyödykkeiden hintoja hyödykepörssieissä. Tämä keinottelu on näkynyt esimerkiksi elintarvikkeiden hinnoissa. Keinottelun nostamat hinnat hidastavat merkittävästi talouden kasvua ja saattavat monet yritykset ja kansalaiset vaikeuksiin. On lisäksi pelättävissä, että hyödykepörssieissä on syntynyt sijoituskupla, jonka puhkeaminen voi johtaa merkittäviin lisäongelmiin maailmantaloudessa. Suomen tulisi EU:n kautta vaikuttaa siihen, että kansainvälisesti luodaan säännöt ja menettelyt, joilla estetään hyödykepörssikeinottelun muodostuminen "talouden joukkotuhoaseeksi".

Tarvitaan kuitenkin myös toimia, joilla vaikutetaan välittömästi hintojen nousun seurauksiin. Öljyn ja sen myötä liikenteen polttoaineiden hinnannousu vaikeuttaa raskasta joukkoliikennettä ja tavaraliikennettä. Nyt tulisi välittömästi vaikuttaa joukkoliikenteen ja raskaan tavaraliikenteen kustannuksiin joko verotuksen taikka veronpalautusten ja -hyvitysten kautta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 11.08.07 perusteluissa lausuttaisiin:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus nopeasti alentaa joukkoliikenteen ja raskaan tavaraliikenteen kustannuksia välillisen verotuksen avulla.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2008

Mikko Kuoppa /vas

Matti Kauppila /vas